

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

KAKOVOST RAČUNOVODENJA RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Ljubljana, september 2003

MOJCA ŠKERJANC

IZJAVA

Študentka Škerjanc Mojca izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom prof. dr. Slavke Kavčič in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. RAČUNOVODSTVO IN RAČUNOVODENJE	2
3. RAČUNOVODSKI SERVIS	2
3.1. PRAVNOORGANIZACIJSKA OBLIKA RAČUNOVODSKIH SERVISOV	3
3.2. RAZVOJ DEJAVNOSTI RAČUNOVODSKIH SERVISOV	4
3.3. ORGANIZACIJA RAČUNOVODSTVA V RAČUNOVODSKIH SERVISIH	6
3.4. ZDRUŽENJE RAČUNOVODSKIH SERVISOV	7
3.4.1. <i>Delovanje združenja računovodskih servisov</i>	9
3.5. RAČUNOVODSTVO V EU	9
4. KAKOVOST RAČUNOVODENJA RAČUNOVODSKIH SERVISOV	11
4.1. PRAVNI OKVIR DELOVANJA RAČUNOVODSKIH SERVISOV	13
4.1.1. <i>Mednarodni računovodski standardi</i>	13
4.1.2. <i>Slovenski računovodski standardi</i>	14
4.1.2.1. <i>Kakovostne značilnosti računovodenja</i>	15
4.1.3. <i>Računovodska načela</i>	16
4.1.4. <i>Kodeks etike MZRS za računovodske strokovnjake</i>	17
4.1.5. <i>Kodeks poklicne etike računovodij</i>	19
4.1.6. <i>Kodeks poklicne etike članov društva davčnih svetovalcev Slovenije</i>	20
4.2. UVEDBA STANDARDOV KAKOVOSTI	21
4.3. KAKO IZBRATI NAROČNIKA RAČUNOVODSKIH STORITEV?	22
4.4. ODGOVORNOST RAČUNOVODSKIH SERVISOV	25
4.4.1. <i>Zavarovanje poklicne odgovornosti</i>	27
4.5. DEJAVNIKI IZBIRE KAKOVOSTNEGA RAČUNOVODSKEGA SERVISA	28
4.6. RAČUNOVODSKI INFORMACIJSKI SISTEM	30
4.6.1. <i>Računalniško izmenjavanje podatkov</i>	32
5. ANALIZA KAKOVOSTI RAČUNOVODENJA RAČUNOVODSKIH SERVISOV	34
5.1. RAČUNOVODSKI SERVIS PROKOS K. D.	36
5.2. RAČUNOVODSKI SERVIS NEZNANI D. O. O.	38
6. SKLEP	39
LITERATURA	41
VIRI	44

1. UVOD

Računovodski servisi pri nas še nimajo dolgoletne tradicije, saj so začeli nastajati po letu 1989, s sprejetjem Zakona o računovodstvu. Njihovi vodje so si pred ustanovitvijo računovodskega servisa v glavnem nabirali vodstvene izkušnje z vodenjem internih računovodstev, le malo pa jih je pred tem delalo v računovodskih servisih doma ali v tujini. Leta 1996 se je Gospodarska zbornica Slovenije odločila povezati računovodske servise v Združenje računovodskih servisov ter s tem čim bolj poenotiti delo in izboljšati kakovost storitev. Danes šteje združenje več kot 3000 članov.

Zakaj ravno naslov kakovost računovodenja? Enostavno zato, ker me je zanimalo, kakšno je stanje na tem področju. V vsakdanjem življenju se namreč srečujem z mnogimi lastniki in zaposlenimi v računovodskih servisih. Nekateri so s stanjem zadovoljni, drugi ne. Zanimivo je bilo opazovati stanje in ocenjevati razvoj, ki se žal odvija prepočasi, kot da se niti računovodski servisi niti druge organizacije ne zavedajo pomena kakovosti in napredka.

Pot do ugotovitve kakovosti računovodenja v računovodskih servisih je bila dolga. V mojem diplomskem delu obsega skupaj z uvodom in sklepom kar šest poglavij. Na začetku vsake poti si je potrebno razjasniti osnovne pojme, zato sem na začetku na kratko opisala strokovne izraze računovodstva in računovodenja, za lažje nadaljnje razumevanje. V nadaljevanju sledi predstavitev računovodskega servisa od nastanka do organizacije računovodstva v njem. Zanimalo me je predvsem, kako se je dejavnost začela razvijati in kakšno vlogo igra pri vsem tem Gospodarska zbornica Slovenije. Predstavila sem tudi Združenje računovodskih servisov in njegov pomen. Seveda nisem mogla mimo Evropske unije, ki je v zadnjem času zelo aktualna tema tudi v Sloveniji. Četrto poglavje je namenjeno kakovosti računovodenja računovodskih servisov. Tu so opisani kriteriji, po katerih različni avtorji ocenjujejo kakovost, ter kaj vse vpliva nanjo. Na kratko sem opisala vsebino standardov in kodeksov, ki poleg zakonov sooblikujejo pravni okvir delovanja računovodskih servisov. Za računovodski servis so glavnega pomena naročniki, zato sem opisala kako jih računovodski servisi izbirajo, kakšno odgovornost nosijo pri vsem tem ter kako se zavarujejo pred napakami. Temu je sledila še predstavitev računovodskega informacijskega sistema. Na koncu sledi analiza kakovosti računovodenja. To sem naredila preko pogovorov, ki sem jih opravila z lastniki računovodskih servisov, in zaposlenimi v računovodskih servisih. Tu je razvidno dejansko stanje na trgu ponudbe storitev računovodskih servisov.

2. RAČUNOVODSTVO IN RAČUNOVODENJE

Računovodstvo

Računovodstvo je ustroj računovodskega spremljanja in proučevanja obveznosti do virov sredstev, sredstev, odhodkov in prihodkov. Računovodstvo sestavljajo knjigovodstvo kot ustroj knjigovodenja ter ustroj računovodskega predračunavanja, nadziranja in analiziranja, iz katerih izhaja ustroj računovodskega informiranja. Za računovodstvo lahko torej rečemo, da je celota knjigovodskih listin, poslovnih knjig, računovodskih predračunov, obračunov, uporabljenih metod, sredstev in podobno (Turk, 1997, str. 56).

Računovodstvo se od drugih informacijskih dejavnost loči po tem, da spremlja vse poslovne dogodke (druge ali le nekatere od njih), ki kakorkoli vplivajo na sredstva, obveznosti do njihovih virov, stroške, odhodke, prihodke in poslovni izid (Turk et al., 1999, str. 671).

Računovodenje

Računovodenje je namenjeno zbiranju v denarni merski enoti izraženih podatkov in oblikovanje v denarni merski enoti izraženih informacij, ki zrcalijo preteklo gospodarjenje in dajejo podlago za gospodarjenje v prihodnosti, tudi tisto, ki se nanaša na sama denarna sredstva. Računovodenje obsega dejavnost knjigovodenja, računovodskega predračunavanja, računovodskega nadziranja ter računovodskega analiziranja (Turk, 1997, str. 48).

Računovodstvo se ponavadi opredeljuje kot službo v organizacijskem ustroju podjetja, računovodenje pa kot dejavnost, ki jo ta služba opravlja v okviru podjetja. Vendar ločitev ni dosledna. Običajno govorimo o računovodstvu kot o »službi v podjetju, kot dejavnosti, kot teoriji in kot pedagoškem predmetu«, pojem računovodenja pa je znan šele v zadnjem času (Kavčič, 2001, str. 155).

3. RAČUNOVODSKI SERVIS

Računovodski servis naj bi v najširšem pomenu pomenil podjetje, ki za naročnika opravlja računovodsko predračunavanje, obračunavanje, nadziranje in analiziranje. V ožjem smislu pa je to specializirano podjetje, ki se ukvarja z vodenjem poslovnih knjig in izdelavo obračunov, predvsem plač in drugih oblik nagrajevanja za delo, s pripravljanjem poročil in davčnih prijav, analiziranjem finančnih izidov, z računovodskim, finančnim in davčnim svetovanjem (Vehar, 1998, str. 157).

Storitve računovodskih servisov sodijo med strokovne storitve, za katere je značilno (Snoj, 1999, str. 46):

- relativno malo transakcij,

- da so ukrojene izrazito po meri,
- da so procesno usmerjene,
- da večina vrednosti nastane za ceno,
- zahtevajo veliko znanja pri zadovoljevanju potreb naročnikov,
- relativno dolg kontaktni čas.

Računovodski servis je tudi vmesni člen med državo in davčnimi zavezanci. Poskrbeti mora, da se državi plača le toliko dajatev, kot je nujno potrebno, da je ravnanje naročnikov še vedno v zakonskih okvirih. S svojo dejavnostjo na eni strani preprečuje davčne utaje, na drugi pa plačevanje višjih davčnih obveznosti od zakonsko določenih.

Zakaj podjetja zaupajo vodenje svojega računovodstva računovodskim servisom? Naročniki se odločajo za računovodske servise, ker si ne morejo privoščiti svojega računovodstva ali pa bi bila ta poteza neekonomična za potrebe opravljanja teh del. Finančna obremenitev za zaposlitev računovodje je prevelika. Danes formalna izobrazba ni dovolj. Računovodja mora slediti spremembam na področju računovodstva, carinske ter davčne zakonodaje in podobno. Za malo ali srednje podjetje je vlaganje v tovrstno izobraževanje prevelik strošek, ki ga s svojim poslovanjem ne more pokrivati. Drugi razlog je povezan z povečevanjem poslovanja, ki pomeni več knjižb. Ročno evidentiranje poslovnih dogodkov tako postane neprimerno, saj obstaja večja verjetnost napak, investiranje v ustrezno računalniško opremo pa je največkrat prevelika obremenitev. Tretji razlog je povezan z občasno pomočjo računovodje oziroma računovodskega servisa. Nekateri lastniki malih podjetij ali njihovi zaposleni imajo le osnovno računovodsko znanje, tako da sami evidentirajo pretekle poslovne dogodke. Na računovodski servis se obrnejo le ob koncu poslovnega leta, ko je potrebno izdelati računovodske izkaze, ter takrat, ko potrebujejo določene nasvete.

3.1. PRAVNOORGANIZACIJSKA OBLIKA RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Temeljne pravnoorganizacijske oblike gospodarskih družb, ki se ukvarjajo s pridobitno dejavnostjo, določa Zakon o gospodarskih družbah objavljen v Uradnem listu RS, št. 30/93, 29/94, 82/94, 20/98, 32/98, 37/98, 84/98, 6/99, 54/99, 36/00, 45/01 in 59/01.

V Zakonu o gospodarskih družbah je določeno, da morajo gospodarske družbe voditi poslovne knjige in izdelati letno poročilo, vse to pa mora biti v skladu z določili Zakona o gospodarskih družbah in drugimi predpisi ter določili Slovenskih računovodskih standardov. Zakon ne opredeljuje računovodske službe in njene organiziranosti. Ravno tako je ne upoštevajo Slovenski računovodski standardi, ki določajo podrobnejša pravila o računovodenju. Vendar v posameznih standardih opredeljujejo vsebino dela, ki neposredno ali posredno vpliva na organiziranost računovodske službe - na primer računovodsko

predračunavanje, poslovne knjige, računovodsko obračunavanje, nadziranje, analiziranje in informiranje (Bizjak, 1998, str. 194).

Zakon o računovodstvu določa, da se vodenje poslovnih knjig lahko zaupa vsem oblikam gospodarskih družb po Zakonu o gospodarskih družbah, zavodom, zadrugam pa tudi društvom, ki imajo status pravne osebe. Računovodski servisi po tem zakonu niso omejeni na to, da morajo biti organizirani v obliki gospodarske družbe (kot družbe z omejeno odgovornostjo, družbe z neomejeno odgovornostjo, komanditne družbe, ter ostalo) ampak so lahko tudi samostojni podjetniki kot fizične osebe, čeprav je mogoče razumeti zadnji odstavek 7. člena Zakona o računovodstvu kot da gre zgolj za gospodarsko družbo (Zakon o računovodstvu, 1999). Storitve računovodskega servisa lahko tako po zakonu opravlja vsaka pravna oseba ali samostojni podjetnik posameznik. Najpogosteje so organizirani v obliki osebne družbe kot družba z neomejeno odgovornostjo (d.n.o.), v obliki kapitalske družbe kot družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o.) ali v obliki samostojnega podjetnika posameznika (s.p.). Na dan 14.10.2002 je bilo v Združenju računovodskih servisov 3081 članov, od tega je 1410 družb in 1671 samostojnih podjetnikov posameznikov (Združenje računovodskih servisov v letu 2002, 2002, str. 5).

Da bi računovodski servis smel delovati, mora biti registriran, to je vpisan v sodni register pristojnega sodišča. Priglašeno mora imeti dejavnost po standardni klasifikaciji dejavnosti. Na podlagi priglasitve pri organu, pristojnem za javne prihodke, to je pri pristojnem davčnem uradu glede na predvideni sedež računovodskega servisa, lahko računovodski servis opravlja dejavnost kot samostojni podjetnik posameznik. Kot priloge k vlogi za priglasitev mora računovodski servis predložiti dokazila, da izpolnjuje z zakonom predpisane pogoje. S priglasitvijo davčnega urada lahko začne kot podjetnik opravljati dejavnost (Zakon o gospodarskih družbah, 1993).

3.2. RAZVOJ DEJAVNOSTI RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Od nastanka samostojne Slovenije smo lahko pričali pravemu razmahu podjetništva. Eden od vzrokov je zagotovo prehod iz socializma v kapitalizem, ki je povzročil propad velikih poslovnih sistemov. V letu 1988 sprejeti Zakon o podjetjih je prinesel novo obdobje urejanja vprašanj pravnih oseb, ki opravljajo gospodarsko dejavnost zaradi pridobivanja dobička. Nastajala so podjetja s pretežno privatno lastnino, saj je bila višina potrebnega kapitala zelo nizka (takratnih 2.000 dinarjev). Ker velika večina novo nastalih podjetij objektivno ni bila sposobna zaposliti vseh potrebnih strokovnjakov, ki bi omogočali nemoteno odvijanje poslovnih funkcij, še posebej je to veljalo za računovodsko področje, je velika večina le-teh zaupala vodenje računovodskih opravil posameznikom ali računovodskim servisom (Zemljarič, 1995, str. 58).

Tako so po letu 1989 v Sloveniji začeli ustanavljati knjigovodske servise, ki so podjetnikom prodajali računovodske storitve. Leta 1989 je Zakon o računovodstvu v svojem 13. členu dovoljeval pravnim osebam, da lahko vodenje poslovnih knjig in sestavljanje računovodskih izkazov v celoti ali delno zaupajo drugi pravni osebi. Kasneje sprejet Zakon o gospodarski družbah (leta 1993) je dodatno prispeval k pospežitvi in večanju števila dotedanjih, že prej ustanovljenih servisov. Prvi računovodski servisi so bili torej ustanovljeni še po Zakonu o podjetjih ali po Obrtnem zakonu, če so imeli značaj obrtnih storitev. Večina jih je po letu 1993 morala upoštevati določbe Zakona o gospodarskih družbah. Predvsem manjši računovodski servisi so obdržali značaj podjetnika posameznika, če ne kar obrtnika knjigovodskih storitev. Največji problem pri vsem tem je bil, da ni ne eden ne drugi predpis pri ustanavljanju računovodskih servisov zahteval dokazil o resnični strokovnosti vsaj vodje računovodskega servisa. Posledice so bile kaj kmalu vidne, saj je nekaj računovodskih servisov trg izločil sam, nekateri so imeli velike težave s strokovnostjo, spet drugi pa so morali na pomoč klicati druge strokovnjake (Koželj, 1995, str. 126).

Storitve računovodskih servisov so podjetniki zaradi nepoznavanja koristnosti računovodskih storitev sprva pojmovali kot nepotreben strošek in nujno zlo, njihovo delo je bilo omejeno na evidentiranje poslovnih dogodkov zaradi sestave poročil, ki jih je od podjetnikov zahtevala država (Hočevar, 1999, str. 15). Ugotovimo lahko, da imajo računovodski servisi in njihovi naročniki dva temeljna problema, povezana z računovodskimi storitvami. Računovodski servisi ne zanjo tržiti teh storitev, naročniki pa jih niso pripravljeni plačati, če menijo, da ima od njih korist le država. Za podjetnike je vsekakor pomembna odločitev, komu bodo zaupali vodenje svoji poslovnih knjig.

Nadaljnji razvoj podjetniške kulture je prinesel spoznanje, da je potrebno finančno računovodstvo nadgraditi s poslovodnim računovodstvom, ki pripravlja informacije za menedžersko odločanje, davčnim svetovanjem in revizijskimi poročili, v primerih, ko to zahteva zakonodaja. Računovodski servisi so se tako morali prilagoditi razvoju z razširitvijo obsega ponudbe in dvigom kakovosti storitev, ki mora zadovoljiti visoke standarde naročnikov. V preteklosti so storitve računovodskih servisov potrebovala večinoma srednja in mala podjetja, v katerih lastniki, ki so bili hkrati tudi direktorji podjetij, niso imeli osnovnih znanj s področja računovodstva, zaposlitev strokovnjaka v okviru lastnega podjetja pa tudi ne bi bila ekonomsko upravičena. Razvoj je prinesel tudi spremembe z vidika velikosti podjetij, ki povprašujejo po storitvah računovodskih servisov. Tako so po teh storitvah povpraševala tudi srednje velika podjetja, ki pričakujejo specifična znanja in servisom prepuščajo le določene funkcije, ki jih v lastnem podjetju s svojimi strokovnjaki ne morejo ustrezno opraviti. V letih, ko so na slovenski trg pričela prihajati tuja podjetja je sledilo povečanje povpraševanja po računovodskih servisih. Tuja podjetja so od njih želela pridobiti podatke o slovenski zakonodaji na področju računovodskih in davčnih predpisov da bi nadzirali pravilnost delovanja računovodskih služb, ki jih imajo organizirane v okviru lastnega podjetja (Tomc Lampič, 2002, str. 4).

Danes se podjetja med možnostjo izbora vodenja računovodstva v okviru lastnega podjetja ali predaji računovodstva računovodskim servisom kot zunanjim pogodbenikom odločajo za vmesno rešitev. Računovodski servis opravlja za podjetje le del nalog, ki se nanašajo na računovodstvo posameznega podjetja, večinoma na svojem sedežu. To jim seveda omogoča informacijska tehnologija. S tem mislim predvsem na elektronsko izmenjavanje podatkov s podjetjem in državnimi ustanovami. Tako izmenjavanje omogoča ažurnost zapisovanja poslovnih dogodkov in zmanjša število napak zaradi večkratnega vnašanja podatkov v računalnik. Odločitev, kje se bodo storitve opravljale, je odvisna od vrste naročnika, obsega dokumentacije in računalniške opreme. Pri družtvih in zasebnikih, kjer je dokumentacije običajno manj in je računalniška oprema prevelik strošek, je računovodstvo bolj smiselno organizirati na sedežu računovodskega servisa. Povsem drugače je pri nekaterih delniških družbah in javnih zavodih, kjer je dokumentacije veliko, poleg tega imajo svoje računalniške programe še iz časov, ko so sami vodili računovodstvo. Ti imajo računovodstvo organizirano v lastnem podjetju, na računovodski servis se obrnejo le, ko potrebujejo kakšen strokovni nasvet.

Nadaljnji razvoj naj bi predvidoma šel na eni strani v smeri celovite ponudbe servisa po zgledu zahodnoevropskih držav (kot podjetja za davčno svetovanje), na drugi strani pa v smeri vse večje specializacije znotraj posameznega servisa. Zadnji znani podatki iz leta 1995 kažejo, da imamo še vedno veliko računovodskih servisov, ki svojim naročnikom ponujajo izključno računovodske storitve (knjigovodenje, obračunavanje plač) (Zemljarič, 1995, str. 59). Če želi računovodski servis dolgoročno uspeti na svetovnih trgih se mora biti sposoben hitro učiti in prilagajati. Svoje zaposlene mora vzpodbuditi k pridobivanju novih znanj, k učinkovitosti in ustavrjalnosti (Hooley, 1999, str. 6).

3.3. ORGANIZACIJA RAČUNOVODSTVA V RAČUNOVODSKIH SERVISIH

Dobro organiziran računovodski servis ter delo v njem sta ključ za uspešno opravljanje računovodskih storitev. Organiziranje računovodske službe in dela v njej se med računovodskimi servisi razlikuje. V vsakem računovodskem servisu mora biti organizacija dela prožna, gospodarna, preiščljena ter prilagojena potrebam posameznega naročnika. Na organizacijo dela vplivajo različni dejavniki (Macarol, 2001, str. 146):

- dejavnost naročnika računovodskih storitev,
- kraj opravljanja računovodskih storitev (sedež servisa, naročnik),
- velikost naročnika (malo, srednje, veliko podjetje),
- kadrovska struktura v računovodskem servisu,
- tehnološka opremljenost računovodskega servisa in
- potrebe naročnika po sprotnih računovodskih informacijah.

Obseg dejavnosti ter zahtevnost posameznega naročnika sta zelo različni. Računovodski servis vodi poslovne knjige za večje število naročnikov, običajno skoraj vseh

pravnoorganizacijskih oblik. Vodja v računovodskem servisu mora ugotoviti, kakšne vrste opravil (nanašajo se na vodenje analitičnih knjigovodstev, ki so odvisna od vrste dejavnosti) bo moral naročnik kljub uporabi storitev računovodskega servisa še vedno opravljati na sedežu podjetja.

Za dobro organizacijo so potrebni ustrezni kadri in delovna sredstva ter spremljanje zakonodaje in sposobnost hitrega prilagajanja zakonskim spremembam (Malenšek, 1994, str. 58). Tudi kadrovska struktura zaposlenih bistveno vpliva na organizacijo dela v računovodskem servisu. Če ima servis več enako usposobljenih računovodij, si ti lahko razdelijo odgovornost za stranke in notranje kontrole, sicer mora glavnino dela opraviti oseba, ki obvladuje računovodstvo, ostali pa delajo po njegovih navodilih. Vodja računovodskega servisa torej opravlja najzahtevnejša dela, ki so vezana predvsem na svetovalno dejavnost naročnikom ter dokončne davčne obračune. Njegova naloga je tudi skrb za izvajanje notranjih kontrol pri naročniku in v računovodskem servisu, uvajanje zaposlenih, ki opravljajo dela na davčnem področju in na področju finančnega računovodstva pri naročniku in v računovodskem servisu, ter pripravljanje poslovnih informacij, pomembnih za odločitve naročnikov. Za manj zahtevna in rutinska dela so običajno zaposleni knjigovodje.

Ne glede na to, kakšna je organizacija dela v računovodskem servisu, je kljub zahtevi po njeni prožnosti potrebno predpisati osnovne delovne postopke in notranje kontrole, ki so obvezni za vse zaposlene. S tem se prepreči, da bi znotraj enega računovodskega servisa nastalo toliko različnih delovnih postopkov, kolikor je zaposlenih. Dobro organizirano in vodeno računovodstvo pravočasno zagotavlja vse potrebne podatke o poslovanju in uveljavlja strokovna in poklicnoetična načela o vodenju računovodstva. Organizacija dela mora biti takšna, da je zagotovljeno opravljanje vseh nalog računovodstva, in sicer knjigovodstva, predračunavanja, obračunavanja, analiziranja in nadziranja (Robnik, 2000, str. 13).

3.4. ZDRUŽENJE RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Združenje računovodskih servisov je bilo kot stanovska organizacija ustanovljeno v okviru Gospodarske zbornice Slovenije konec leta 1996. Sedež združenja je v prostorih Gospodarske zbornice Slovenije. Deluje po načelu čim tesnejšega sodelovanja s članicami, zato je organizacijsko razdeljeno na Regijska združenja računovodskih servisov.

Združenje računovodskih servisov združuje družbe in samostojne podjetnike posameznike, ki opravljajo knjigovodsko, računovodsko, revizijsko in davčno svetovalno dejavnost in so v skladu z razvrstitvijo, ki jo predpisuje standardna klasifikacija dejavnosti, razporejeni pod številko 74.12.

Zaradi odgovornosti, ki jo prevzame računovodski servis, je poudarek na izobrazbi prvi in najpomembnejši pogoj za kakovostno opravljeno delo. Računovodski servisi namreč ne opravljajo le dejavnost knjiženja poslovnih dogodkov in sestavljanja običajnih računovodskih obračunov, temveč bi morali za svoje naročnike opravljati tudi dejavnost računovodskega predračunavanja in analiziranja. Za to je potrebno poznavanje vseh računovodskih metod, Slovenskih računovodskih standardov in drugih predpisov. Poznati morajo statistične metode, razčlenjevanje odmikov obračunskih podatkov od sodil za njihovo presojanje ter oblikovanje smiselnih in medsebojno povezanih kazalnikov in informacij. Potrebno je ne le poznavanje oblikovanja kazalnikov, temveč tudi znanje razlaganja vzrokov za odmike uresničenih vrednosti od načrtovanih. Vse naštetu terja, da je v računovodskem servisu zaposlena vsaj ena oseba, ki ima vsa ta znanja. Zato je eden izmed osnovnih ciljev Združenja računovodskih servisov, ki deluje v okviru Gospodarske zbornice Slovenije, tudi skrb za primeren nivo kakovosti storitev, ki jih opravljajo njeni člani. Oseba, ki si želi voditi računovodski servis, mora tako pridobiti potrdilo o usposobljenosti za vodenje računovodskega servisa, ki ga izdaja Gospodarska zbornica Slovenije. Za pridobitev listine Gospodarske zbornice Slovenije je potrebno opraviti zahteven preizkus znanja iz šestih področij, in sicer (Tomc Lampič, 2002, str. 3):

- Pravni vidiki gospodarskega poslovanja,
- Slovenski računovodski predpisi,
- Računovodski izkazi,
- Davki in druge dajatve,
- Pravna ureditev finančnega poslovanja,
- Menedžment.

Kandidati, ki uspešno opravijo izpit (Tomc Lampič, 2002, str. 3):

- obvladajo organiziranje in vodenje računovodskega servisa,
- poglobijo strokovno znanje o slovenskih računovodskih predpisih,
- dopolnijo poznavanje predpisov o davkih in dajatvah ter se izpopolnijo za ravnanje in odločanje v skladu z njimi,
- poznajo davčne vidike poslovanja in bilanciranja,
- znajo ravnati v skladu s predpisi,
- poglobijo poznavanje predpisov s področja finančnega poslovanja,
- razvijejo sposobnosti oblikovanja in razumevanja računovodskih poročil,
- znajo oblikovati in tolmačiti analitska poročila za odločanje.

Po mnenju strokovnjakov naj bi vodja računovodskega servisa ali eden izmed zaposlenih imel najmanj visokošolsko izobrazbo, ostali zaposleni pa najmanj srednjo izobrazbo primerne strokovne usmeritve. Pri svojem delu morajo spoštovati Kodeks poklicne etike računovodje. Ta kodeks določa med drugim, da mora biti računovodja pri opravljanju obveznosti in odgovornosti strokoven, zaupanja vreden, pošten ter vsestransko prizadeven. Skrbeti mora za strokovno izpopolnjevanje sebe in drugih zaposlenih v računovodstvu ter

za uvajanje sodobnih računovodskih metod in sredstev v računovodske družbe. Vsa računovodska opravila se izvajajo po neposrednih navodilih in pod nadzorom vodje računovodstva, ne glede na organizacijsko mesto računalniškega središča (Vezjak, 2002, str. 11).

3.4.1. Delovanje združenja računovodskih servisov

Združenje računovodskih servisov sodeluje s članicami, državnimi institucijami, strokovnimi organizacijami in združenji ter podobnimi podjetji in institucijami. Deluje oziroma spodbuja aktivnosti za doseganje čim višje kakovosti storitev z merjenjem zadovoljstva uporabnikov storitev. Organizira strokovne delavnice in seminarje za izobraževanje in usposabljanje računovodij na vseh področjih. Oblikuje program s katerim se pridobi potrdilo o usposobljenosti za vodenje računovodskega servisa in tako vzpostavlja minimalne standarde obsega znanja, ki naj bi ga servisi nudili. Spodbuja spoštovanje dobrih poslovnih običajev, tako da seznanja člane o primernih načinih poslovanja. Sodeluje pri oblikovanju zakonodaje na področjih, ki predstavljajo pomemben okvir za delo računovodskih servisov, tako da posreduje predloge pri spreminjanju že veljavnih predpisov ter v procesu priprave in sprejemanja novih. Ravno tako seznanja računovodske servise z novimi predpisi in zakoni, s predstavitvijo vsebine in predvidenim načinom izvedbe v praksi. Ena od nalog združenja je tudi skrb za zaščito svojih članov pred nevarnostjo odškodninske odgovornosti za primer poklicne napake s posredovanjem pri doseganju ugodnih pogojev zavarovanja (Tomc Lampič, 2002, str. 6). Več o tem bom napisala v nadaljevanju.

3.5. RAČUNOVODSTVO V EU

Menim, da računovodski servisi z vstopom v Evropsko unijo ne bodo imeli težav, saj so to le podjetja, ki ponujajo računovodske storitve. Do bistvenih sprememb in prilagoditev bo prišlo le na področju računovodstva, ki jih bodo morali tako servisi kot podjetja, ki imajo lastno računovodstvo posledično sprejeti in upoštevati. V Sloveniji smo se Evropski uniji že približali s sprejetjem novih standardov, ki so stopili v veljavo s 1.1.2002. Ti so se že zelo približali mednarodnim, povzemanj pa morajo tudi vsebino smernic Evropskih skupnosti 76/660/EEC in 83/349/EEC z njunimi spremembami in posodobitvami (Zakon o gospodarskih družbah, 2001).

Z vstopom v Evropsko unijo bo Slovenija morala mednarodne sporazume, protokole, konvencije in podobno z ustreznim pravnim postopkom prevzeti v svoj pravni sistem in jih z dnem vstopa začeti izvajati. Ravno tako bo potrebno upoštevati pravno ureditev na področju računovodstva, ki bo veljala tudi za računovodske servise. Zato sem se odločila, da na kratko, opišem kako je z računovodstvom v Evropski uniji. Večjih vsebinskih

problemov na tem področju ne pričakujejo razen veliko tehničnega in strokovnega dela pred vstopom in neposredno po vstopu v Evropsko unijo (prevajanje, odpoved nekaterih slovenskih sporazumov, vključitev v slovenski pravni red, vnos imena Slovenije v evropske sporazume). Vstop v Evropsko unijo je pomemben tudi zato, ker bo Slovenija kot država članica sodelovala v postopku sprejemanja odločitev, sooblikovala njihovo vsebino in na ta način skušala zavarovati nacionalne interese ter prioritete in ne bo več kot pasivna izvrševalka odločitev (Ravbar, 1999, str. 39 - 40).

Temeljni pogoj za članstvo v Evropski uniji je prevzem in uveljavitev pravnega reda. Skupni pravni red Evropske unije poznan pod imenom *Acquis Communautaire* je nastal in še vedno nastaja na osnovi različnih meddržavnih pogodb znotraj Evropske unije. Predstavlja celoto načel zakonodaje, političnih usmeritev, prakse in obveznosti, ki so jih dogovorno sprejele države članice na temelju ustanovitvenih pogodb (Rimske, Maastrichtske in Amsterdamske).

Za poenotenje revizijske in računovodske stroke znotraj Evropske unije skrbi organizacija Združenja evropskih računovodskih strokovnjakov s sedežem v Bruslju. Začetek težnje po poenotenju računovodstva v Evropski uniji temelji na Rimski pogodbi Evropske gospodarske skupnosti. Pogodba je bila podpisana 25. 3. 1957. Izdelovalci in uporabniki računovodskih izkazov in drugih poročil so pri svojem delu vezani na domača pravna, strokovna in druga pravila ter strokovne običaje. Zato so se v Evropski uniji zaradi težav, ki so se pojavljale pri mednarodnih poslovnih povezavah, odločili za sprejem posebnih računovodskih smernic, ki jih sprejme Svet ministrov v sodelovanju z Evropskim parlamentom na podlagi predloga Evropske komisije. Te smernice naj bi harmonizirale različne računovodske rešitve znotraj Evropske unije in omogočile večjo primerljivost in razumljivost ekonomskega stanja gospodarskih družb. V računovodstvu sta pomembni smernici 4 in 7. Smernica 4 iz leta 1978 pokriva računovodstvo posameznega podjetja oziroma družbe. Podaja standardne iztočnice za izdelavo izkazov poslovnega izida ter bilance stanja (Gray, Coenenberg, Gordon, 1993, str. 5). Smernica 7 je bila sprejeta za namen konsolidacije v primeru prevzema ter združitve podjetij s postavljanjem pravil za izdelavo konsolidiranih letnih poročil (Ordelheide, 1995, str. 1055).

Smernice, ki so bile sprejete v ta namen, omogočajo članicam, da obdržijo svojo suverenost ter tako nudijo dovolj prostora za sprejemanje lastnih odločitev. Ker lahko vsaka članica znotraj smernic upošteva mnoge svoje računovodske posebnosti, do vidnega poenotenja ni prišlo. Žal smernice še vedno bolj urejajo formalno, manj pa vsebinsko plat problemov, zato tudi dopuščajo preveč prostora za nacionalne pravne rešitve. Za rešitev nastalega problema že nekaj časa potekajo številne strokovne razprave o temeljitejši dopolnitvi oziroma uskladitvi računovodskih rešitev v smernicah Evropske unije z Mednarodnimi računovodskimi standardi. Kot vemo, so računovodske smernice Evropske unije nastale v obdobjih, ko so si Mednarodni računovodski standardi šele utirali pot v mednarodno poenotenje računovodstva (Koletnik, 2001, str. 127).

V bližnji prihodnosti je težko pričakovati, da bo računovodstvo v vsej Evropi tako, kot ga želijo izdelovalci in uporabniki Mednarodnih računovodskih standardov in anglo-ameriška računovodska šola, saj so tradicionalne računovodske rešitve na romanskem, nemškem in angleškem področju pustile globoke posledice. Tako kljub veljavnim smernicam še vedno ne moremo govoriti o enotnem in skladnem računovodstvu v Evropski uniji. Pri preoblikovanju evropskih smernic in pravnih ter ostalih računovodskih rešitev za članice Evropske unije in izven nje bo potrebnega še veliko vztrajnega in postopnega dela. Vzroke, zakaj je tako, lahko iščemo v številnih nacionalnih posebnostih, ki so posledica zgodovinskih, socialnoekonomskih in kulturnih razlik in vplivajo na različne računovodske rešitve po svetu.

4. KAKOVOST RAČUNOVODENJA RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Danes je kakovost prisotna v vseh delih poslovnega življenja in je sinonim za razcvet podjetja. Sodi med pomembnejše dejavnike uspešnosti prodaje in poslovanja. Lahko bi trdili, da je strateški dejavnik konkurenčne prednosti.

Če hočemo podati oceno o kakovosti računovodenja, potem ne moremo presoјati po posameznih delih računovodstva (knjigovodstvo, računovodsko predračunavanje, računovodsko nadziranje in računovodsko analiziranje), temveč moramo na računovodenje gledati kot na celoto. Podjetje mora na podlagi računovodskih informacij sprejeti pravilne poslovne odločitve.

Različni avtorji kakovost računovodenja opredeljujejo različno. V nadaljevanju bi se želela dotakniti le nekaterih. Potočnik meni, da kakovost opredeljujejo predvsem naslednji dejavniki (Potočnik, 1996, str. 217 - 218):

- zanesljivost pri pravilnem izvajanju storitev,
- pripravljenost zaposlenih za izvajanje storitev in pomoč uporabnikom storitev,
- strokovnost pri izvajanju storitev z ustreznimi znanji in veščinami,
- dostopnost med izvajalcem in uporabnikom storitev,
- uslužnost z vljudnostjo, prijaznostjo kontaktnega osebja in spoštovanjem uporabnikov,
- primerna oprema za opravljanje prevzetih storitev.

Po mnenju Biziljeve lahko kakovost računovodenja presoјamo z več vidikov (Bizilj, 1997, str. 11):

- *Ažurnost evidentiranja poslovnih dogodkov in opravljanja drugih nalog računovodstva*
S pravočasno pripravljenimi informacijami lahko olajšamo odločanje vodstva podjetja, to pa je možno, če so poslovni dogodki knjiženi ažurno.
- *Število napak in s tem povezana zanesljivost računovodskih informacij*
Zanesljivost in pomen računovodskih informacij se povečuje z zmanjševanjem napak pri evidentiranju poslovnih dogodkov ter pri drugih postopkih v računovodstvu.

- *Obseg računovodskega predračunavanja, analiziranja in nadziranja*

Računovodstvo, ki zgolj knjiži poslovne dogodke, podaja informacije o preteklem poslovanju, ne vsebuje pa ostalih, tudi pomembnih sestavnih delov. Tudi za knjigovodenje je potrebno osnovno računovodsko kontroliranje podatkov, ki da izdelanim obračunom večji pomen.

- *Usklajenost z računovodskimi predpisi*

Računovodski servis mora, kot sem že omenila, voditi poslovne knjige in izdelovati računovodske izkaze v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah in s Slovenskimi računovodskimi standardi.

- *Obseg pomoči pri poslovanju podjetja in uspešnem nastopu na trgu*

Računovodstvo mora z svojimi informacijami pomagati vodstvu podjetja, da s poslovno politiko, ki temelji na razpoložljivih računovodskih informacijah, premaguje ovire na trgu in povečuje zadovoljstvo ciljnih odjemalcev.

Storitve računovodskega servisa so dobre kakovosti tedaj, ko (Snoj, 1999, str. 50):

- s svojo odličnostjo zadovoljijo zahteve naročnikov,
- prispevajo k dobičku organizacije in ko
- so istočasno zadovoljni tudi njihovi izvajalci.

Merjenje kakovosti storitev zahteva redno spremljanje obnašanja naročnikov računovodskih storitev. Za povprečnega izvajalca teh storitev so stroški spremljanja pogosto previsoki, saj se pravi rezultati izkažejo šele na daljši rok. Ker so številni računovodski servisi še vedno usmerjeni v kratkoročno doseganje dobičkov, so načini merjenja kakovosti storitev bolj enostavni. Ravno zaradi poenostavitve imajo te metode številne pomanjkljivosti. Kratki vprašalniki za naročnike običajno ne dajejo podrobnih odgovorov, ki bi natančno osvetlili problem. V primeru ustnih pritožb naročnikov osebje le-teh ne posreduje vodstvu. Vzroki pritožb tako ostanejo prikriti, neznan. To težavo lahko servis reši z različnimi okroglimi mizami, intervjuji, pogovori in anketami.

Kakovost opravljenih storitev je vedno odvisna od stopnje zaupanja med računovodskim servisom in naročnikom. Verjetnost napake pri vodenju knjig in predvsem pri davčnih izkazih je dokaj velika, če naročnik računovodskemu servisu ne zaupa in mu posreduje nepopolne informacije ali pa dostavi pomanjkljivo dokumentacijo (Zemljarič, 1995, str. 59).

Računovodski servis sme prevzeti le tiste storitve, ki jih lahko kakovostno in strokovno opravi in za katere je usposobljen, zato je za servis kakovostno in strokovno opravljena storitev še kako pomembna. Pri povečanju produktivnosti zaposlenih v računovodskem servisu je potrebno paziti, da se ne opusti kontrolnih postopkov ter zmanjša kakovosti opravljenih storitev. Produktivnost zaposlenih je možno povečati le z uporabo najsodobnejše računalniške in programske opreme. Le primerna kadrovska struktura zaposlenih, tekoče strokovno izobraževanje na davčnem, finančnem in računovodskem

področju ter tekoče spremljanje strokovne literature je osnova, na kateri bo računovodski servis sposoben kakovostno opravljati storitve za naročnike.

Uspešnost računovodskega servisa lahko spremljamo z dveh vidikov, in sicer z vidika lastnika računovodskega servisa, ki ga zanima kakšen dobiček podjetje ustvarja, in naročnika, ki ga zanima kako in za kakšno ceno računovodski servis izvaja storitve. Tudi v tem primeru se pojavlja nasprotje interesov. Naročnik želi od računovodskega servisa pridobiti kvalitetno opravljeno storitev po čim nižji ceni (minimalni stroški), medtem ko želi računovodski servis opraviti storitev hitro, za čim več naročnikov ter po višji ceni (maksimalni dobiček). Na uspešnost računovodskega servisa dolgoročno vplivata dva elementa, in sicer kakovost in širina storitev, ki jih ponuja, ter njihova cena. Oba elementa morata zadovoljevati tako lastnike kapitala v servisu kot tudi naročnike storitev. Računovodski servis je torej uspešen takrat, ko upošteva vsa načela in standarde računovodske stroke in je sposoben ponuditi vse storitve, ki spadajo v okvir računovodske stroke, hkrati pa s ceno teh storitev pokriva vse stroške, ki so potrebni za izvajanje storitev, in ob tem ustvarja dobiček, ki zadovolji lastnike in mu hkrati omogoča hitri razvoj in spremembe v poslovanju, če je to potrebno.

4.1. PRAVNI OKVIR DELOVANJA RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Tu bi se želela dotakniti vsaj osnovne pravne podlage, ki poleg Zakona o računovodstvu, Zakona o gospodarskih družbah in Obligacijskega zakonika vplivajo na korektno vodenje ter delovanje računovodskega servisa. To so Slovenski in Mednarodni računovodski standardi, kakovostne značilnosti računovodenja, ki jih omenjajo slovenski standardi in računovodska načela. Pomembni so tudi Kodeks etike računovodskega strokovnjaka, Kodeks poklicne etike računovodij ter Kodeks poklicne etike članov društva davčnih svetovalcev Slovenije. Vsi ti kodeksi so pomembni tako za računovodje kot za vodje računovodskih servisov, saj morajo vodenje poslovnih knjig opravljati kot dobri strokovnjaki. Kodeksi jim pomagajo, da se znajo pri svojem vsakdanjem delu pravilno in etično odločati ter tako skrbeti za dobro svojih naročnikov in države.

4.1.1. Mednarodni računovodski standardi

Mednarodne računovodske standarde sprejema Svet za mednarodne računovodske standarde v Londonu, ki je bil ustanovljen leta 1973 na podlagi sporazuma, ki so ga dosegli predstavniki računovodskih organizacij Avstralije, Kanade, Francije, Nemčije, Japonske, Mehike, Nizozemske, Velike Britanije, Irske in Združenih držav Amerike in vključuje predstavnike 85 držav. Skupaj s standardi posameznih držav ustvarjajo podlago za pripravo računovodskih izkazov o resničnem gospodarskem in finančnem stanju podjetja, tako v pogledu dobička kakor tudi sredstev in obveznosti do virov sredstev, ter zagotavljajo

primerljivost računovodskih poročil v času in prostoru. Podjetja, ki bodo želela nastopati na mednarodnih trgih kapitala, bodo morala zaradi same primerljivosti računovodskih izkazov med seboj sestavljati svoje računovodske izkaze po Mednarodnih računovodskih standardih. Z njihovo uporabo pri pripravi računovodskih izkazov se jim bodo zmanjšali stroški kapitala (Mednarodni računovodski standardi, 2001, str. 41).

Standardi so nastali iz potrebe po skupnem računovodskem jeziku, da bi bile primerjave med računovodskimi informacijami pod različnimi zakonodajami in računovodskimi standardi možne in zanesljive. Njihov namen je tako izboljševati računovodsko poročanje lastnikom, posojilodajalcem, poslovnim strankam pa tudi državi in zaposlencem. Danes nastajajo Mednarodni računovodski standardi na podlagi sodobnih teoretičnih spoznanj in najboljše računovodske prakse, s ciljem, da se postavijo temeljne strokovne predpostavke in nato standardi. Računovodskim izkazom daje to kakovostno podlago za oblikovanje ter presojanje resničnosti in poštenosti. Omogočajo izpopolnjevanje in standardizacijo računovodskih rešitev v posameznih državah. Praviloma se ne uporabljajo neposredno, saj so podlaga za oblikovanje obveznih računovodskih rešitev v posameznih državah. Države članice Sveta za mednarodne računovodske standarde morajo tako svoje računovodske izkaze uskladiti z domačimi predpisi in z zahtevanimi rešitvami, kjer obstaja možnost proste izbire pa v skladu z Mednarodnimi računovodskimi standardi, ki upoštevajo sedanjo prakso v svetu in razvojne smernice računovodskih standardov v posameznih državah. Nekateri, sicer redke države, pa Mednarodne računovodske standarde neposredno uporabljajo kot obvezne standarde (Hrvaška, Makedonija, Estonija, Armenija, Ciper, Egipt in še nekatere druge) (Koletnik, 2001, str. 126).

Zadnji Mednarodni računovodski standardi iz leta 2001 vsebujejo 41 standardov. Ti standardi rešujejo le tista vprašanja, ki so pri mednarodnem poslovanju najbolj pereča, in zato zahtevajo meddržavno poenotenje. Za rešitev težav pri mednarodnem poslovanju pa je že bilo mogoče dobiti mednarodno soglasje. Z izboljševanjem računovodskega informiranja poslovodstva se ukvarjajo le, če je povezano s sestavljanjem računovodskih izkazov. Zaradi povezovanja Sveta za mednarodne računovodske standarde z oblikovalci nacionalnih računovodskih standardov ter zaradi podpore Evropske unije se povečuje uporabnost Mednarodnih računovodskih standardov, tako v Evropski uniji kot v državah, ki še niso njene članice.

4.1.2. Slovenski računovodski standardi

Slovenske računovodske standarde oblikuje Slovenski inštitut za revizijo v soglasju z pristojnim ministrom za finance. So temeljni akt, ki ga morajo pri vodenju poslovnih knjig in izdelavi računovodskih izkazov upoštevati vse družbe ustanovljene po Zakonu o gospodarskih družbah. Določajo strokovna pravila računovodenja ter dopolnjujejo in podrobno opredeljujejo zakonske določbe in opredelitve.

V Sloveniji smo računovodske standarde imeli že od leta 1993 dalje. Oblikovanje Slovenskih računovodskih standardov je spodbudil 5. člen Zakona o računovodstvu iz leta 1989, ki je vrhovno strokovno organizacijo pooblastil, da namesto države, ki je dotlej z zakoni in drugimi predpisi urejala računovodenje, v skladu z razvojem stroke v svetu in domačimi dosežki oblikuje svoje strokovne standarde (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 11356). Do njihove prenove z veljavnostjo s 1.1.2002 je prišlo zaradi dveh razlogov: spremenil se je splošni okvir, ki ga predpisuje Zakon o gospodarskih družbah, in zaradi novih Mednarodnih računovodskih standardov, ki so se močnejše razvili ravno v zadnjih desetih letih, kar pa pri oblikovanju prejšnjih domačih standardov še ni bilo mogoče niti upoštevati niti predvidevati.

Slovenski računovodski standardi ne izhajajo samo iz Kodeksa računovodskih načel ampak tudi iz določil Mednarodnih računovodskih standardov in smernic Evropske unije, ki se nanašajo na računovodsko poročanje. Zaradi opiranja na domači Kodeks računovodskih načel imajo slovenski standardi dosti širšo zasnovo kot mednarodni standardi. Slovenski računovodski standardi upoštevajo Mednarodne računovodske standarde, vendar so sestavljeni drugače. Obravnavajo računovodenje kot celoto za notranje in zunanje potrebe podjetij - torej niso usmerjeni zgolj v zunanje računovodsko poročanje o dosežkih v preteklosti tako kot Mednarodni računovodski standardi. Izhajajo iz temeljne zamisli, da mora zunanje računovodsko poročanje, ki ga oblikujejo zunanje zahteve, vplivati tudi na temeljno ureditev računovodenja, na kateri temeljijo posebne rešitve pri notranjem poročanju. Mednarodni računovodski standardi velikokrat dopuščajo več rešitev, Slovenski računovodski standardi pa te možnosti omejujejo. Posamezen slovenski računovodski standard je lahko povezan z več mednarodnimi računovodskimi standardi in smernicami Evropske unije, posamezen mednarodni računovodski standard ali posamezna smernica Evropske unije pa upoštevan(a) v več slovenskih standardih (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 11356).

4.1.2.1. Kakovostne značilnosti računovodenja

Slovenski računovodski standardi podrobneje opominjajo na kaj vse je potrebno biti pozoren pri oblikovanju računovodskih usmeritev, to je pravil in postopkov računovodenja. Lahko bi trdili, da so kakovostne značilnosti računovodenja (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 11361):

- *Razumljivost*

Računovodske informacije morajo biti razumljive za njihove uporabnike. Uporabniki naj bi primerno poznali poslovno in gospodarsko delovanje ter računovodstvo, da bi znali informacije pravilno proučevati. Pomen kontov in knjižb na njih je mogoče ugotoviti.

- *Ustreznost*

Konti in knjižbe na njih morajo ustrezati namenu in pravilom. Ravno tako morajo biti računovodske informacije zaželeno, potrebne in imeti koristne lastnosti. Lahko bi tudi

trdili, da morajo biti informacije bistvene. Te so, ko lahko njih opustitev ali napačna navedba vpliva na poslovne odločitve uporabnikov, zasnovane na računovodskih izkazih.

- *Zanesljivost*

Zanesljivost pomeni, da računovodske informacije ne vsebujejo bistvenih napak in pristranskih stališč. Zavestno morajo predstavljati tisto, o čemer trdijo, da predstavljajo, ali za kar se lahko upravičeno domneva, da predstavljajo. Tu je zelo pomembno računovodsko načelo o dajanju prednosti vsebini pred obliko in previdnosti. Zahteva po dajanju prednosti vsebini pred obliko opozarja, da poslovnih dogodkov ne smemo omejiti zgolj na njihovo pravno obliko, temveč jih moramo obravnavati v skladu z njihovo vsebino in v dejanski merski enoti. Zahteva po previdnosti opozarja, da so številni poslovni dogodki neizogibno povezani z negotovostjo, zato jih je potrebno pri računovodenju obravnavati razumno in preiščeno ob upoštevanju možnih posledic.

- *Primerljivost*

Postavke v računovodskih izkazih istega podjetja je zaradi metodične enotnosti mogoče primerjati za različna leta ravno tako tudi postavke v računovodskih izkazih različnih podjetij. Konti in knjizbe na njih morajo biti metodično enotni tako v posameznem podjetju kot v različnih podjetjih.

V uvodu v Mednarodne računovodske standarde so te predpostavke in kakovostne značilnosti računovodenja obravnavane v zvezi z računovodskimi poročili, v Slovenskih računovodskih standardih pa so razširjene na celotno računovodenje. Kot zanimivost naj omenim, da so te predpostavke in kakovostne značilnosti računovodenja, čeprav v drugačni sistemizaciji in zaporedju, obravnavani v uvodnih določilih domačega Kodeksa računovodskih načel, ki je bil originalno sprejet preden so sploh bila oblikovana načelna izhodišča v Mednarodnih računovodskih standardih (Turk, 2002, str. 21).

4.1.3. Računovodska načela

Pri računovodskem spremljanju poslovanja in še posebej pri pripravi računovodskih izkazov računovodstvo izhaja iz osnovnih računovodskih načel oziroma predpostavk. Računovodska načela so sad strokovnih spoznanj in dognanj računovodske stroke, ki jih v posameznih državah sprejemajo pristojne strokovne institucije. V Sloveniji jih opredeljuje Kodeks računovodskih načel, ki je bil prvokrat oblikovan in sprejet pri nas leta 1972. Prenovljenega pa je leta 1995 sprejel Strokovni svet Slovenskega inštituta za revizijo. Računovodska načela med drugim pomagajo strokovnjakom na področju računovodstva, da ustvarijo trajnejšo podlago za računovodske usmeritve v posameznem podjetju glede organiziranja in organiziranosti računovodske službe. So podlaga za računovodske usmeritve v zvezi z vsebino in merjenjem gospodarskih kategorij ter njihovim računovodskim izkazovanjem in pojasnjevanjem. Glede metod zajemanja in obdelovanja računovodskih podatkov, oblikovanja računovodskih informacij ter predstavljanja in

hrambe računovodskih podatkov in informacij računovodska načela podrobneje obdelujejo računovodski standardi (Igličar, Hočevar, 1997, str. 38).

Temeljne računovodske predpostavke so (Slovenski računovodski standardi, 2001, str. 11360):

- *Upoštevanje nastanka poslovnih dogodkov*

Računovodske izkaze je potrebno sestavljati na podlagi računovodenja, ki je zasnovano na temeljnih poslovnih dogodkih. Poslovni dogodek se pripozna, ko se pojavi in ne šele ob plačilu. Zapisati se ga mora v računovodske razvide ter se o njem poročati v računovodskih izkazih obdobja, na katero se nanaša.

- *Upoštevanje časovne neomejenosti delovanja*

Računovodske izkaze je potrebno sestavljati, kot da bo podjetje nadaljevalo poslovanje v dogledni prihodnosti in kot da nima niti namena niti potrebe, da bi ga povsem ustavilo ali bistveno skrčilo.

- *Upoštevanje resnične in poštene predstavitve v razmerah spreminjanja vrednosti evra in posamičnih cen, ne pa tudi hiperinflacije*

Računovodski izkazi morajo biti sestavljeni tako, da resnično in pošteno prikazujejo spremembe posamičnih cen in vrednosti evra, saj so te spremembe v sodobnem gospodarstvu neizogiben pojav. To predpostavko Slovenski računovodski izkazi upoštevajo. Ne upoštevajo pa tudi pojava hiperinflacije, ko je potrebno gospodarske kategorije pri sestavljanju letnih računovodskih izkazov v celoti prevrednotiti, da bi jih izrazili v končni kupni moči denarne enote.

4.1.4. Kodeks etike MZRS za računovodske strokovnjake

Za kvalitetno in strokovno opravljanje dela mora računovodski servis razpolagati z računovodskim strokovnjakom, ki bo lahko opravljal storitve (računovodske, revizijske, davčne in svetovalne) v skladu s standardom poklicnega delovanja ter pri svojem delu spoštoval temeljna načela svoje stroke. Od računovodij kot strokovnjakov se pričakuje, da bodo pri svojem delovanju upoštevali strožje etične norme kot drugi člani družbe, saj njihova poročila, ki so visoko strokovna, nestrokovnjaki težko strokovno presojujejo. Etika pomeni temeljna načela, po katerih se ljudje ravna in vedejo do drugih. Da se ta načela izvaja tudi v praksi, skrbi vodja računovodskega servisa. Etična načela oziroma etični kodeksi za posamezen poklic, tudi za računovodskega, so se izoblikovala zaradi pomembnosti posameznega poklica in možnosti zlorabe pooblastil (Turk et al., 1999, str. 693).

Zapis pravil, po katerih se ravna računovodski strokovnjaki pri opravljanju svoje dejavnosti, imenujemo Kodeks etike Mednarodnega združenja računovodskih strokovnjakov (MZRS) za računovodske strokovnjake, ki ga je sprejelo Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov (MZRS). Združenje meni, da je pomembno

sestaviti mednarodni kodeks, ki naj bi predstavljal podlago, na kateri bi bile zasnovane etične zahteve (kodeks etike, podrobna pravila, navodila, standardi vedenja), ki jih mora spoštovati računovodski strokovnjak, ne glede na to ali deluje samostojno ali v okviru drugih dejavnosti v posamezni državi (Kodeks etike računovodskega strokovnjaka, 2003, str. 61). Mednarodno združenje računovodskih strokovnjakov je za države, ki želijo sprejeti Mednarodni kodeks etike računovodskega strokovnjaka kot svoj kodeks, oblikovalo besedilo, s katerim določa njegovo veljavnost in uporabo. Pri nas je za sprejem tega kodeksa odgovoren Slovenski inštitut za revizijo, ki je za posamezne vrste računovodskih strokovnjakov pripravil posebne, njim namenjene kodekse etike. Ta kodeks je bil nazadnje obnoven novembra 2001.

Računovodski servis mora pri opravljanju svojih storitev skrbeti za (Kodeks etike računovodskega strokovnjaka, 2003, str. 64):

- *Neoporečnost*

Zaposleni in vsi ostali sodelavci, ki sodelujejo pri izvajanju storitev za naročnika, morajo biti pri svojem delu odkriti in pošteni. Nadzor nad njimi izvaja vodja računovodskega servisa.

- *Nepriistranskost*

Predsodki ali pristranskost, nasprotje interesov ali vplivi drugih ne smejo ogroziti nepristranskost obravnavanja naročnikov storitev. Vodja računovodskega servisa mora skrbeti za pravičnost.

- *Kakovost*

Strokovne storitve morajo biti opravljene na visokem nivoju - kakovostno. Vodja računovodskega servisa mora skrbeti, da so storitve zasnovane na najnovejšem razvoju običajnih postopkov, tehnike in zakonodaje. Če vodja računovodskega servisa presodi, da storitev, katero je zahteval naročnik, računovodski servis ni sposoben opraviti brez pomoči zunanjih strokovnjakov, ga mora o tem seznaniti ter predlagati ustrezno rešitev. To se lahko zgodi v primeru, ko pričakovanja naročnika presegajo znanje ali pooblastila vodje.

- *Primerno usposobljenost*

Vodja računovodskega servisa mora skrbeti za nenehno izobraževanje in usposabljanje sebe in ostalih sodelavcev, če želi dosegati ustrezno kakovost opravljenih storitev. Pri usposabljanju zaposleni poglobijo svoje predhodno znanje ter ga dopolnijo z novimi. Po končanem usposabljanju obvladajo organiziranje in vodenje računovodskega servisa, poglobijo znanje o računovodskih predpisih, poznajo davčne vidike poslovanja in bilanciranja, znajo ravnati v skladu s predpisi ter oblikovati in tolmačiti analitska poročila za odločanje, razvijejo sposobnosti oblikovanja in razumevanja računovodskih poročil in drugo (Predstavitev programa usposabljanja za vodje računovodskih servisov, 2000, str. 43).

- *Upoštevanje strokovnih standardov*

Pri opravljanju storitev morajo v računovodskem servisu upoštevati sprejete strokovne in poklicne standarde, ki jih razvijajo Mednarodno združenje računovodskih servisov, Odbor za mednarodne računovodske standarde, poklicne organizacije, članice ali druge

regulatorne organizacije ter zakoni. Računovodski strokovnjak je dolžen skrbno in strokovno izvajati navodila naročnika ali delodajalca, dokler so v skladu z zahtevami po neoporečnosti, nepristranskosti in neodvisnosti (velja za samostojnega računovodskega strokovnjaka).

- *Zaupnost*

Za informacije, ki jih računovodski servis pridobi od naročnika, mora vodja računovodskega servisa zagotoviti zaupnost informacij. Enako velja tudi za ugotovitve, ki nastanejo kot posledica opravljanja storitev. V primeru prekinitve poslovnega sodelovanja z naročnikom se mora zaupnost ohraniti. Ugotovitev in informacij računovodski servis ne sme razkriti ali uporabiti brez pravnega ali posebnega pooblastila oziroma brez pravne ali poklicne pravice ali dolžnosti po razkritju.

- *Seznanjanje javnosti*

Vodja računovodskega servisa pri razglašanju svoje usposobljenosti oziroma izkušenj ne sme omalovaževati dela drugih računovodskih servisov ali strokovnjakov ter nuditi storitev, ki jih v resnici ni sposoben ponuditi. Ravno tako ne sme pri propagiranju in trženju svojih storitev uporabljati sredstev, ki škodijo ugledu stroke.

- *Reševanje sporov*

Sporov se ne sme reševati na način, ki bi lahko povzročil škodo. Morebitne spore mora vodja računovodskega servisa reševati po pravni poti.

4.1.5. Kodeks poklicne etike računovodij

Sedanji Kodeks poklicne etike računovodje je leta 1995 sprejel Svet Slovenskega inštituta za revizijo. Kodeks je v bistvu zapis pravil obnašanja in zavezuje računovodje, ki so člani Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije ali so vpisani v register pri Slovenskem inštitutu za revizijo, da bodo delovali po njegovih načelih. Izraža odgovornost pripadnikov računovodske stroke do posloводства in lastnikov podjetja, do javnosti ter poklicnih kolegov. Predstavlja vodilo pri opravljanju poklicnih dolžnosti ter določa temeljne pravine poklicno – etičnega obnašanja v stroki in javnosti. Računovodja sprejema odgovornost, da bo deloval v skladu s koristmi tistih, za katere opravlja naloge. Ne sme ravnati zoper omenjena načela in ne dopuščati njihove kršitve. Član stanovske organizacije, ki je kršil standarde obnašanja iz poklicnega kodeksa, izgubi pravico do članstva in organizacija o tem seznanila strokovno javnost.

Kodeks poklicne etike računovodje narekuje pet načel obnašanja računovodje (Turk et al., 1999, str. 697 – 698):

- *Strokovnost in odgovornost*

Računovodje morajo biti strokovno usposobljeni, upoštevati morajo zakone in predpise države in stroke, biti morajo zanesljivi ter se stalno izobraževati. Prevzeti smejo samo tiste naloge, za katere lahko upravičeno pričakujejo, da jih bodo opravili na strokovno

neoporečen način. Ravno tako je računovodja dolžan oskrbovati odločitvene ravni v organizaciji in v njenem okolju s pomembnimi in zanesljivimi informacijami.

- *Prizadevnost*

Računovodja si mora prizadevati za stalno izboljševanje informacijskega sistema v podjetju in skrbeti, da so oblike poročil pravilne, nenehno mora sodelovati z uporabniki informacij, osebno odgovarja za izgradnjo in delovanje računovodskega informacijskega sistema v svoji organizaciji. Da bi bili računovodski podatki natančni, si računovodja prizadeva, da je v organizaciji natančno določena odgovornost vseh udeležencev pri oblikovanju, gibanju in obdelovanju računovodskih listin ter da je vzpostavljen računovodski nadzor.

- *Resničnost*

Informacije, ki bi lahko slabo vplivale na uporabnikovo razumevanje poročil, mora računovodja takoj razkriti. Ravno tako se mora vzdržati vsake dejavnosti, ki ni v skladu s koristmi njegove strokovne organizacije oziroma bi lahko škodila nepristranskemu izpolnjevanju dolžnosti in odgovornosti.

- *Poštenost*

Računovodja se mora izogibati vsem nepoštenim dejavnostim, dejanskim ali navideznim navzkrižjem interesov in vse prizadete stranke obvestiti o vsakem možnem navzkrižju. Dolžan je ugotavljati strokovne pomanjkljivosti ali druge ovire, ki onemogočajo odgovorno presojanje ali uspešno opravljanje posameznih dejavnosti, in druge obveščati o njih, svoji strokovni presoji ali mnenjih.

- *Zaupnost*

Zaupne informacije je računovodja dolžan varovati - z njimi se ne sme okoriščati. Računovodja je dolžan obveščati svoje podrejene sodelavce o zaupni naravi informacij. Pri tem jih je dolžan nadzorovati ter tako zagotavljati spoštovanje načela zaupnosti.

4.1.6. Kodeks poklicne etike članov društva davčnih svetovalcev Slovenije

Tudi ta kodeks sem se odločila opisati zaradi tega, ker se naročniki računovodskih storitev mnogokrat ne zavedajo pomena države in njenih zahtev, računovodje pa morajo delovati v skladu z zakonodajo in zaradi tega pogosto pride do konflikta. Računovodski servisi se namreč pri svojem delu mnogokrat srečajo s težavo, da želijo naročniki z nepopolnim prikazom stanja doseči utajo davka. V Evropi so se z željo rešiti ta problem odločili za sprejem smernic Confederation Fiscale Europeenne (CFE), na podlagi katerih je bil sprejet Kodeks poklicne etike članov društva davčnih svetovalcev Slovenije (DDSS). V kodeksu so predstavljena naslednja načela (Zemljarič, 1995, str. 60 - 62):

- *Neodvisnost*

Vodja računovodskega servisa mora biti pri opravljanju poklica moralno, intelektualno in ekonomsko neodvisen.

- *Osebna odgovornost*

Vodja računovodskega servisa opravlja svojo poklicno dejavnost na lastno odgovornost.

- *Skrbnost in vestnost*

Računovodski servis mora pri opravljanju dejavnosti spoštovati zakonske zahteve, in zahteve poklica.

- *Molčečnost*

Informacije, ki jih naročnik zaupa računovodskemu servisu, so tajne in zavezanost k molčečnosti velja za vse zaposlene.

- *Združljive in nezdružljive dejavnosti*

Dejavnosti, ki jih opravlja računovodski servis morajo biti dovoljene in ne smejo ogroziti spoštovanja poslovnih obveznosti do naročnikov.

- *Reklamiranje*

Dejavnosti računovodskega servisa ni možno neposredno ponujati ali kakorkoli reklamirati z običajnimi metodami reklamiranja.

- *Plačilo*

Naročnik mora računovodskemu servisu plačati za opravljene storitve v skladu z odgovornostjo, naravo in pomembnostjo dela ter časom, ki je bil za to delo potreben.

4.2. UVEDBA STANDARDOV KAKOVOSTI

Kakovost je postala v zadnjem času odločujoč sopotnik sodobnega podjetništva. Priča smo spremembam gledanja na kakovost, prisotna je poslovna miselnost, ki temelji na celoviti kakovosti. Upravljanje in vodenje podjetja pridobiva nov stil, ki je prežet s težnjo po vedno večji kakovosti. V Evropi to udejanjajo s serijo standardov kakovosti ISO 9000, ki pomagajo širiti kulturo celovite kakovosti poslovanja podjetij (Koletnik, 1995, str. 5). Skupina standardov ISO 9000 podaja smernice in zahteve za sistem kakovosti celotnega poslovnega procesa, z namenom, da zagotovi nastanek kakovostnega proizvoda oziroma storitve.

Že leta 1979 so globalizacija svetovnega trga in vedno višje kakovostne zahteve doprinesle k izdaji prvega standarda, ki je definiral zahteve za sisteme zagotavljanja kakovosti. To je bil britanski standard BS 5750. Ker se je standard izkazal kot zelo učinkovito orodje za zagotavljanje kakovosti, ga je prevzela tudi mednarodna standardizacijska organizacija ISO (International Organisation for Standardisation) in ga leta 1987 izdala kot serijo standardov ISO 9000. V skladu z novimi spoznanji, rešitvami in potrebami so bili dopolnjeni leta 1994 in 2000. Naslednja posodobitev je načrtovana v letu 2005 (Serija standardov ISO 9000, 2003).

V okviru mednarodne organizacije za standardizacijo ISO standarde pripravlja in vzdržuje tehnični odbor ISO/TC 176, medtem ko priprava evropskih standardov EN ISO 9000 poteka z izdelavo evropske platnice, v kateri je pojasnjeno, da privzem mednarodnega standarda ISO 9000 poteka brez sprememb vsebine. Naj na tem mestu dodam še, da slovenski standardi skupine ISO 9000 nastajajo s privzemanjem mednarodnih (evropskih)

standardov z metodo prevoda in v manjši meri z metodo razglasitve (Priprava standardov skupine ISO 9000, 2003).

Standard ISO 9000 še nima prave vrednosti na slovenskem tržišču računovodskih storitev, saj je za uresničitev projekta potreben čas. ISO 9000 je prinesel v podjetja sistemsko mišljenje in organizacijsko kulturo ter spoznanje, da je vse, kar naredimo, pomembno za kakovost. Računovodski servis, ki pridobi standard ISO 9000, postane tudi mednarodno priznan. Povečata se njegov ugled in položaj na trgu. Načelo lastne odgovornosti, ki se uvaja z zagotavljanjem kakovosti, spodbuja vse zaposlene k dobremu delu. Projektu ISO morajo slediti druge faze vse do celovitega upravljanja kakovosti (Vujošević, 2000, str. 7 - 17).

Računovodski servis si mora stalno prizadevati, da bo v celoti izpolnil pričakovanja svojih naročnikov. Zato si mora jasno postaviti cilje glede kakovosti, in sicer predvsem (Vujošević, 1996, str. 12):

- doseči in vzdrževati kakovost storitev in stalno prizadevanje za izboljšanje kakovosti,
- izboljšati kakovost dela, tako da bodo stalno zadovoljene potrebe naročnikov,
- pridobiti zaupanje zaposlenih, da bodo zahteve kakovosti izpolnjene in vzdrževane,
- pridobiti zaupanje naročnikov, da bodo opravljene storitve izpolnjevale zahtevano kakovost.

Sistem kakovosti po standardih serije ISO 9000 je učinkovito orodje za uresničitev teh ciljev in zagotavljanje kakovosti storitev.

Za kakovost so odgovorni vsi, na vseh področjih in na vseh nivojih, zato mora biti politika kakovosti določena na najvišjem nivoju vodenja ter obvezna za vse zaposlene. Cilji postanejo sami po sebi jasni, ko je politika določena (Vujošević, 1996, str. 15).

4.3. KAKO IZBRATI NAROČNIKA RAČUNOVODSKIH STORITEV?

Prednost računovodskih servisov pri izvajanju računovodskih storitev je, da svoj odnos z naročniki vzpostavijo na osnovi formalnega razmerja in da vedo, kdo so njihovi odjemalci. Pri vsem tem običajno vedo, zakaj njihovi naročniki uporabljajo računovodske storitve. To jim povečuje uspešnost komuniciranja z njimi (Snoj, 1999, str. 44). Pri nas so računovodski servisi prve naročnike običajno pridobili ob svojem nastanku oziroma že pred njim. Kot zasebniki ali pa v okviru popoldanske obrti so lastniki že pred ustanovitvijo opravljali računovodske storitve za te naročnike. Nastanek velike večine računovodskih servisov je pogojen z izločitvijo računovodstva iz podjetij, vendar so še naprej opravljali delo za prejšnje matično podjetje. Računovodski servisi zato predvsem v prvi polovici devetdesetih let niso imeli težav s pridobivanjem naročnikov. Kasneje so naročnike v glavnem pridobivali s priporočili drugih naročnikov, ki so bili zadovoljni z opravljenimi storitvami (Glažar, 2001, str. 11).

Pridobivanje dodatnih novih naročnikov ob nezadostnem številu ustrezno usposobljenih ljudi in pomanjkanju tehnične opreme lahko delo računovodskega servisa skrči na minimum - to je obdelavo preteklih poslovnih dogodkov v podjetju in pripravo obveznih računovodskih izkazov in obračunov, za zahtevnejše predračune in analize pa zmanjka časa oziroma ni zadostnega znanja in interesa. Računovodski servis mora tako vedeti kje je meja za maksimalno število naročnikov, ki jim še omogoča kakovostno raven opravljanja storitev in upravičene prihodke iz poslovanja. Krivda za nekakovostno opravljeno delo pa ni le na strani računovodskih servisov, temveč so velikokrat tudi naročniki nezainteresirani za dodatne podatke in informacije, saj ne vedo, kako si lahko z računovodskimi informacijami pomagajo pri vodenju podjetja.

Skrbno izbrani naročniki pomenijo za računovodski servis enega od pomembnih dejavnikov za kakovostno opravljene storitve, zato jih mora skrbno izbrati. Da bi si razrešil določena temeljna vprašanja pri spoznavanju naročnika, ima lahko pripravljen vprašalnik. Iz postavljenih vprašanj lahko izve (Macarol, 2001, str. 142):

- ali je naročnik v preteklosti že uporabljal storitve računovodskih servisov,
- pričakovanja v zvezi z opravljenimi storitvami,
- vrste storitev, ki naj bi jih zanj opravljal,
- ali je seznanjen z etičnimi in strokovnimi normami računovodje,
- ali se namerava sam in tudi zaposleni v prihodnosti izobraževati,
- ali je davčni organ v preteklosti že opravil pregled njegovega poslovanja in drugo.

Odgovori na vprašanja ponudijo računovodskemu servisu informacije o razmišljanju naročnika, njegovi usposobljenosti za podjetništvo ter o davčni in poslovni morali. Računovodski servis naj bi sprejel končno odločitev o začetku poslovanja z novim naročnikom le na podlagi (Macarol, 2001, str. 142):

- Primopredajnega zapisnika, v katerem so pojasnjene gospodarske kategorije, ki jih je naročnik že imel osnovane pri nekdanjemu izvajalcu računovodskih storitev. Zapisnik predstavlja osnovo za vzpostavitev začetnega knjigovodskega stanja pri novem izvajalcu.
- Računovodski servis mora opraviti tudi pregled preteklega poslovanja bodočega naročnika. Pri pregledu mora biti pozoren na visoke dolgove preteklim računovodjem in strokovnjakom, nezadovoljivo vodena analitična knjigovodstva, nepojasnjene knjigovodske listine, ki ne vsebujejo odobritve knjiženja, na nedopustne računovodske metode, ki lahko pomenijo skrivanje dobička, na stroške, ki niso v povezavi s poslovanjem, na razmeroma veliko zapadlih in neizterjanih terjatev in podobno.

Vsak računovodski servis izbira naročnike po svoji presoji. Priporočljivo je, da se računovodski servis izogiba naročnikov, ki:

- jim je najpomembnejša nizka cena računovodskih storitev in prepogosto menjajo računovodske servise,

- nimajo prave vizije razvoja svojega podjetja (so na trgu, ki je že zasičen),
- imajo prevelike vrednosti zalog proizvodov ali trgovskega blaga ter veliko število zapadlih in neizterjanih terjatev,
- v informativnem razgovoru dajejo drugačne podatke, kot so razvidni iz izkazov.

Pri izbiri posameznega naročnika je potrebna tudi ocenitev notranjih tveganj v računovodskem servisu. Računovodski servis se tako prepriča da naročnik morda ne deluje v skladu s predpisi. Naročnik mu namreč z nekorektnim delovanjem lahko onemogoča kakovostno opravljanje dela. To oceni računovodski servis tako, da preveri (Dean, O'Neill, 1996, str. 32):

- ali delo opravljajo osebe z zadostno specializirano izobrazbo, na področjih, ki zahtevajo znanje o edinstvenih tehničnih postopkih,
- ali delo opravljajo osebe z zadostnim znanjem in razumevanjem edinstvenih procesov in ekonomike njenega dela,
- ali delo opravljajo osebe z zadostno strokovno izobrazbo in sposobnostjo,
- ali delo opravljajo osebe z zadostnim znanjem in razumevanjem dela bodočega naročnika,
- ali delo opravljajo osebe z zadostnim znanjem in razumevanjem vseh državnih, lokalnih in/ali tujih zakonov in drugih predpisov, ki lahko vplivajo na bodočega naročnika in na storitve zanj,
- ali se obseg posla ni toliko spremenil, da bi presegel strokovne sposobnosti računovodskega servisa.

Ko računovodski servis pridobi čimveč zgoraj naštetih informacij, lahko oceni bodoče koristi in tveganja ter se tako odloči o smiselnosti nadaljevanja pogovorov o prevzemu storitev z bodočim naročnikom (Fiore, 1998, str. 36). Če presodi, da bo z bodočim naročnikom možno vzpostaviti korekten poslovni odnos, podpiše z njim Podjemno pogodbo o izvajanju računovodskih storitev, v kateri se natančno opredelijo medsebojne pravice, obveznosti in odgovornosti (Ivanjko, 1999, str. 20). Podjemna pogodba je opredeljena in urejena v določbi od 619. do 648. člena Obligacijskega zakonika, ki je bil objavljen v Uradnem listu RS, št. 83/2001. Zakon o obligacijskih razmerjih, ki je veljal do 31.12.2001, je to pogodbo imenoval Pogodba o delu (Balažic, 2002, str. 150). Pogodba je praviloma trajnega značaja. Pri sklenitvi posla mora računovodski servis naročniku izročiti veljavno računovodsko tarifo, morebitne obrazce za komunikacijo z računovodskim servisom (na primer nalog za obračun plač) in fotokopijo zavarovalne police za zavarovanje poklicne odgovornosti.

Pogodba, ki jo skleneta računovodski servis in naročnik, naj bo čimbolj pregledna in čim krajša. Določil pogodbe s katerimi sta sopogodbenika zadovoljna, v pogodbi ni potrebno ponavljati, saj veljajo tudi v primeru, ko v pogodbi nič ne piše o njih. Pogodbenika se o večini določb Obligacijskega zakonika lahko dogovorita tudi drugače, kot je določeno,

zakonske določbe veljajo samo, če med njima ni dogovorjeno kaj drugega (Balažic, 2002, str. 152). Kot zanimivost naj omenim, da je Podjemna pogodba veljavno sklenjena tudi ustno in ni potrebno, da bi bila sklenjena v pisni obliki.

Naročnik lahko določeno odgovorno osebo v računovodskem servisu pooblasti, da ga zastopa pred davčnimi in drugimi organi v zadevah, ki jih opravlja za naročnika s pogodbo o izvajanju storitev ali s posebnim naročilom.

Računovodski servisi z ISO standardi kakovosti ali z lastnimi predpisanimi internimi standardi običajno naročniku izročijo tudi pisna navodila (Macarol, 2001, str. 143). Ta navodila se nanašajo zlasti na roke za dostavo listin v knjiženje, pripravo potnih nalogov in dokumentacije za knjiženje, postopke predhodne kontrole prejetih in izdanih računov pri naročniku, pripravo podatkov za izplačilo plač in drugih prejemkov in podobno. Prenašanje knjigovodskih listin mora omogočati, da se podatki iz njih knjigovodsko obravnavajo čim prej po poslovnem dogodku. Knjigovodske listine je potrebno oddajati v knjigovodstvo sproti, torej se ne smejo zadrževati na krajih, prek katerih se prenašajo (Slovenski računovodski standard 21, 2001, str. 11503).

Naročnik se počuti varnega, če zaupa v kakovost opravljenih storitev. To zaupanje pridobi na podlagi lastnih pozitivnih izkušenj ali pa na podlagi priporočil ostalih naročnikov, zato se mora vodja računovodskega servisa v primeru ko naročnik noče plačati oziroma oporeka višini računa, vprašati, ali je raven strokovnosti, zanesljivosti in odnosa do naročnika takšna, da vzbuja njegovo zaupanje ali ne. Poslovni in moralni interes vodje računovodskega servisa je, da zna naročnike seznaniti z možnostjo uporabe računovodskih informacij pri vodenju podjetja ter da ga opozori tudi na možne posledice, če njegovo poslovanje ne bo urejeno skladno s predpisi. Če bo naročnik prepričan, da so storitve, ki mu jih prodaja računovodski servis, koristne, potrebne in kakovostno opravljene, bo zadovoljen in jih bo tudi plačal. Če bo naročnik s storitvijo zadovoljen, obstaja velika verjetnost, da bo ostal zvest računovodskemu servisu in mu bo tudi zaupal. Zaupanje odjemalca v ponudnika je eden glavnih pogojev za njegovo zvestobo (Snoj, 2000, str. 27).

4.4. ODGOVORNOST RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Vsak udeleženec v obligacijskem razmerju mora izpolnjevati svoje obveznosti pošteno, z namenom doseči pravi in resnični cilj pogodbe. Pravic, ki jih je pridobil s pogodbo, ne sme zlorabiti. Teh pravic ne sme izvrševati v nasprotju z njihovim namenom, zlasti ne z namenom škodovati sopogodbenu. To določata načeli vestnosti in poštenja ter prepovedi zlorabe pravic določeni v Obligacijskem zakoniku in Kodeksu etike računovodskega strokovnjaka (Balažic, 2002, str. 151).

Pri izpolnjevanju pogodbe za svojega naročnika je računovodski servis tisti udeleženelec v obligacijskem razmerju, ki pri tem izvaja svojo profesionalno dejavnost. Od njega se zato zahteva skrbnost dobrega strokovnjaka, saj pri svojem delu odgovarja za škodo, ki jo lahko povzroči s svojim ravnanjem. Vprašanje je ali se od njega zahteva tako skrbnost tudi v primeru, ko za naročnika prevzame posle, ki niso ravno računovodski (na primer s področja ekonomskega svetovanja, zaposlovanja). Odgovornost bo tem večja, čim bolj bo naročnik prepričan, da izvajalec te posle obvlada in jih opravlja kot strokovnjak. V primeru, ko izvajalec naročnika opozori, da za take posle ni strokovnjak, pa naročnik vztraja, da jih vseeno opravi, je odgovornost manj stroga, vendar še vedno odgovarja kot dober gospodarstvenik (Balažic, 2002, str. 151).

Računovodski servis mora pri svojem delu preprečevati kršitve dobre poslovne prakse. Kršitve družbene discipline so predpisane v Kazenskem zakoniku kot kazniva dejanja. Tako je za računovodske delavce pomembna določba 240. člena Kazenskega zakonika. Po tem členu se kaznuje tistega, ki poskuša ali pa tudi naredi vpis lažnih podatkov ali ne vpiše kakšnega pomembnega podatka v poslovne knjige ali druge poslovne listine, ki jih mora voditi po zakonu ali na podlagi drugih predpisov. Enako se kaznuje tistega, ki s svojim podpisom potrdi takšno knjigo z lažno vsebino ali pa jo uporabi kot resnično, ali tistega, ki drugače napravi nerabne poslovne knjige, listine ali spise. Kaznuje se ga z zaporom do dveh let. Obstaja še mnogo možnosti, da bi računovodski delavec s svojim ravnanjem ali opustitvijo kršil dobre poslovne običaje. Dobre poslovne običaje krši v primeru, ko v razmerju do svojega naročnika ne ravna s posebno skrbnostjo, dela ne opravi v obljubljenem roku ali sploh na način, ki ne dosega pričakovane strokovne ravni računovodskega dela (Mazi, 2002, str. 117).

Zaposleni računovodskega servisa ne odgovarjajo neposredno naročniku za povzročeno škodo pri vodenju poslovnih knjig. Odgovarjajo le v primeru, ko so pri svojem delu to škodo povzročili namenoma ali pa s kaznivim dejanjem. Naročnik ima v tem primeru pri uveljavljanju odškodninskega zahtevka možnost izbire med računovodskim servisom in zaposlenim (Ivanjko, 1999, str. 31).

Obveznost računovodskega servisa kot prevzemnika naročila je, da vodenje poslovnih knjig opravlja v skladu z Zakonom o računovodstvu in drugimi zakonskimi in podzakonskimi predpisi, Kodeksom računovodskih načel ter Slovenskimi računovodskimi standardi, kakor tudi v skladu z pogodbo ter navodili naročnika. Računovodja mora kot dober strokovnjak vedno paziti na naročnikove interese, ki mu morajo biti vodilo pri njegovem delu (Ivanjko, 1999, str. 21).

Da bi računovodski servis zmanjšal tveganja, ki nastanejo zaradi odgovornosti pri opravljanju dejavnosti, je priporočljivo poklicno odgovornost zavarovati pri eni izmed zavarovalnic, ki nudi zavarovanje poklicne odgovornosti računovodskega servisa. Cilj zavarovanja je, da se zagotovijo podlage za morebitne možnosti, uresničevanja prihodnjih

potreb, nastalih zaradi škodnih dogodkov. Zavarovanec se zavezuje, da bo zavarovalnici plačal premijo, zavarovalnica pa se zavezuje, da bo ob nastopu zavarovalnega primera izplačala odškodnino, dogovorjeno vsoto ali kaj drugega.

4.4.1. Zavarovanje poklicne odgovornosti

Zavarovanje pred odgovornostjo je premoženjsko pasivno zavarovanje s katerim se povzročitelj zavaruje pred morebitnimi obveznostmi plačila odškodnine za povzročeno škodo. Pri zavarovanju računovodskih servisov gre za zavarovanje tako imenovane čiste premoženjske škode. Ta škoda nastane zaradi napačnega ravnanja ali opustitve potrebnega ravnanja pri opravljanju računovodske dejavnosti, ki jo proti zavarovancu uveljavlja tretja oseba. V primeru, ko se računovodski servis zavaruje tudi ob plačilu dodatne premije, je krito tudi poškodovanje, izguba ali uničenje dokumentov. Zavarovanje se sklone za dobo enega leta. (Zavarovanje profesionalne odgovornosti računovodskih servisov, 2001). Zavarovalnice tovrstno zavarovanje ponujajo v okviru tako imenovanih splošnih pogojev za zavarovanje splošne civilne odgovornosti, ki pa ne krijejo nevarnosti pri poklicnem delu, kot je delo računovodskih servisov.

Računovodski servisi v našem pravnem sistemu odgovarjajo po naslednjih zakonih (Zavarovanje profesionalne odgovornosti računovodskih servisov, 2001):

- Obligacijski zakonik,
- Zakon o gospodarskih družbah in
- Zakon o finančnem poslovanju podjetij.

Zavarovanje pred odgovornostjo tako nudi zavarovalno zaščito pred tisto odgovornostjo, ki nastane zaradi dogodka ali dejanja, za katerega se ob sklenitvi zavarovalne pogodbe ni vedelo ali bo sploh nastopil, ali pa se ve, da dogodek ali dejanje lahko nastopi, vendar ne moremo vedeti, kdaj in kakšne bodo posledice. Tu govorimo o omejevanju zavarovalne zaščite v odnosu do odgovornosti. Ta omejitev velja tako za posamezne zavarovane vrste kot tudi za višino odškodnine.

Pri zavarovanju pred odgovornostjo se zavarovalnica zavezuje organizirati obrambo računovodskega servisa pred neutemeljenimi zahtevki. V primeru, da gre za kaznivo dejanje, zavarovalnica organizira obrambo v kazenskem postopku, če je to posebej dogovorjeno. Pri takšni vrsti zavarovanja zavarovalnica plača škodo neposredno naročniku, kot oškodovancu. Naročnik potem nima pravice do kakršnegakoli regresa zoper računovodski servis (Ivanjko, 1999, str. 35). Iz zavarovanja so izključeni odškodninski zahtevki, ki se uveljavljajo pred tujim sodiščem, zahtevki zaradi kršitve tujih predpisov ali zahtevki zaradi dejavnosti v tujini, če ni drugače dogovorjeno. Izključeni so tudi odškodninski zahtevki zaradi kršitve izpolnjevanja rokov.

Računovodski servisi se lahko zavarujejo pri katerikoli zavarovalnici, ki ponuja tovrstno zavarovanje. Leta 1994 je prva pripravila ponudbo zavarovanja poklicne odgovornosti Zavarovalnica Triglav. V letu 2001 se je v koordinacijo ponudb vključil tudi Zavarovalno-poslovni inštitut Maribor v sodelovanju z Združenjem računovodskih servisov pri Gospodarski zbornici Slovenije, ki priporoča zavarovalno ponudbo zavarovalnice Adriatic (Horvat, 2001, str. 17).

Zavarovalnica Adriatic:

Pri zavarovalnici Adriatic je pri zavarovanju odgovornosti krita odškodninska odgovornost zavarovanca za čisto premoženjsko škodo, ki nastane zaradi napačnega ravnanja (zaradi strokovnih napak) ali opustitve ravnanja pri opravljanju računovodske dejavnosti in ki jo proti zavarovancu uveljavlja tretja oseba (Zavarovanje odgovornosti, 2003). Z zavarovanjem je krita tudi odgovornost servisa zaradi morebitnih nesreč ali podobnih dogodkov, ki bi se pripetili zaradi dejavnosti servisa. Pogoji zavarovanja odgovornosti članov Združenja računovodskih servisov so pripravljene v skladu s strokovnimi potrebami članov in nudijo zelo obsežen razpon zavarovalnih kritij (Zavarovanje za računovodske servise, 2003). Zavarovanje velja za odškodninske zahteve v zvezi z dejavnostjo, ki se opravlja na območju Republike Slovenije. Pogodba se sklene za dobo, ki je navedena na zavarovalni polici, vendar ne več kot za eno leto (Posebni pogoji za zavarovanje odgovornosti računovodskih servisov, 2002).

Zavarovalnica Triglav:

Pri Zavarovalnici Triglav ponujajo zavarovanje odgovornosti, s katerim je krita odgovornost zaradi dejanj, opustitev ali napak, ki jih odgovorni ter pri njih stalni zaposleni storijo pri opravljanju registrirane dejavnosti. Zavarovalnica s tovrstnim zavarovanjem jamči za čisto premoženjsko škodo (ki ni nastala niti na osebah niti na stvareh), ki jo proti zavarovancu uveljavlja tretja oseba in za katero je zavarovanec odgovoren. Zavarovalna pogodba je sklenjena na podlagi pisne ali ustne ponudbe (Zavarovanje odgovornosti revizorjev, davčnih svetovalcev, cenilcev, finančnih servisov, 2003).

4.5. DEJAVNIKI IZBIRE KAKOVOSTNEGA RAČUNOVODSKEGA SERVISA

Za podjetnike je zelo pomembna odločitev, komu bodo zaupali vodenje svojih poslovnih knjig. Organiziranost računovodskega servisa je odvisna od vrste in potreb naročnikov računovodskih storitev. Prava izbira računovodskega servisa lahko pomaga k hitrejšemu razvoju podjetja, saj lahko vodstvo na podlagi kakovostnih in pravočasnih računovodskih informacij hitreje sprejema pravilne poslovne odločitve, ki so velikokrat življenjskega pomena za obstanek in razvoj podjetja.

Po raziskavi D. R. Scotta (Southern Cross University, Lismore, Avstralija) in N. T. van der Walta (Massey University, Auckland, Nova Zelandija) iz leta 1993, je pri izbiri

računovodskega servisa pomemben njegov ugled. Ugotovila sta, da je izbira računovodskega servisa povezana z raznoliko ponudbo hitrih in učinkovitih storitev ter s priporočili bank, odvetnikov in drugih poslovnih ljudi. Uporabniki storitev se tako pri odločanju za servis raje zanašajo na informacije iz osebnih kot iz neosebnih virov. Dejavniki, ki vplivajo na izbiro računovodskega servisa so (Scott, van der Walt, 1995, str. 32):

- hitre in učinkovite storitve, ki so hkrati tudi raznolike,
- ključno osebje, ki je vedno na voljo,
- posebna znanja, do katerih bodoči naročnik nima dostopa v svojem podjetju,
- konkurenčne cene,
- dobro ime v knjigovodenju,
- specializacija na področjih, ki zanimajo podjetje,
- dovolj velik servis, da se lahko spopade z rastjo podjetja v prihodnosti,
- poznavanje partnerjev in zaposlenih v servisu,
- dobro znan servis,
- priporočila zaposlenih v podjetju, revizorjev, bank, odvetnikov in drugih,
- poznavanje Mednarodnih računovodskih standardov,
- vodenje naročnikovega računovodstva,
- izkušnje servisa z dejavnostjo bodočega naročnika.

Po njunem mnenju bi si morali računovodski servisi prizadevati za izboljšavo na teh področjih.

Dober računovodski servis pri nas opravlja storitve za naročnike, ki se ukvarjajo z različnimi dejavnostmi. Vrste dejavnosti po pogostosti so (Vehar, 1998, str. 166):

- storitve (prevoznništvo, servisi, šole, posredovanje dela, zdravstvene storitve ter druge),
- trgovina (na drobno, na debelo),
- gostinstvo,
- gradbeništvo,
- proizvodnja,
- turizem,
- tuja predstvaništva.

Naročniku storitev mora znati svetovati in ga seznanjati (Melanšek, 1994, str. 55):

- s poslovanjem podjetja,
- z zakonodajo,
- z vlogo institucij, kot so banke, Davčna uprava Republike Slovenije, Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije, carina, Republiški zavod za zaposlovanje in druge,
- z vodenjem poslovnih knjig in evidenc ter
- z računovodskimi obračuni, izkazi in izidi poslovanja.

Naročnik, ki ve, kakšne storitve potrebuje od računovodskega servisa, pričakuje, da bo odgovorna oseba v računovodskem servisu imela naslednje lastnosti in znanja (Lang, 1992, str.1 - 2):

- je strokovnjak, ki se spozna na ekonomsko, gospodarsko in pravno ureditev najmanj svoje države,
- je naročnikov svetovalec,
- nikoli ne sme postati podaljšana roka države, njegov cilj mora biti zakonita korist naročnika,
- ne krši zakonodaje, temveč išče zakonsko možne prednosti, ugodnosti in koristi za svojega naročnika na več področjih,
- pri svojem delu upošteva etične norme, kot so na primer strokovnost, odgovornost, zaupnost, poštenost, resničnost in prizadevnost.

Občasno pride tudi do težav med naročnikom in izvajalcem. Naročnik se ne zaveda strokovnosti dela in meni, da mora računovodski servis knjižiti vse, kar mu posreduje, ne glede na to, če s tem krši zakone in predpise. Odgovornejši računovodski servisi se temu ne uklonijo, tudi če to pomeni izgubo naročnika, ostali pa žal popustijo. Ti pritiski so se z uvedbo davka na dodano vrednost in kaznovalne politike nekoliko omilili. Vendar težave še vedno obstajajo na področju materialnega knjigovodstva (zaloge surovin, blaga, proizvodov in polproizvodov), ki ga računovodski servis, zaradi tehničnih razlogov, praviloma ne more voditi. Vodi ga naročnik, ki računovodskemu servisu posreduje podatke o stanju enkrat letno ob inventuri (Glažar, 2001, str. 12).

Pogodbeni stranki lahko sporazumno prekineta pogodbo in določita odpovedni rok, ki ne more biti daljši od treh mesecev. V odpovednem roku je treba določiti roke in način predaje dokumentov. To pogodbo lahko enostransko odpove naročnik ali izvajalec. Računovodski servis lahko odpove pogodbo (Pogodba o vodenju poslovnih knjig, 2001):

- če naročnik ne izpolnjuje svojih obveznosti določenih v pogodbi (pravilno in pravočasno posredovanje knjigovodske dokumentacije skladne s Slovenskimi računovodskimi standardi),
- če ga naročnik sili k nezakonitim dejanjem oziroma k opustitvi zakonitih dejanj,
- če dvakrat zaporedoma ne poravna svojih obveznosti do računovodskega servisa,
- v drugih primerih, s trimesečnim odpovednim rokom.

4.6. RAČUNOVODSKI INFORMACIJSKI SISTEM

Za računovodski informacijski sistem je značilna velika količina obdelave podatkov, ki je sestavljena iz zbiranja, obdelave in shranjevanja podatkov ter priprave dokumentov. Obdelava pomeni preoblikovanje nizov simbolov z namenom, da se poveča njihova uporabnost (Grošelj, Prešeren, str. 66).

Sprva so se vse računovodske operacije izvajale ročno. To je zahtevalo ogromno dela in težavno pripravo poslovnih poročil. Kasneje so se razvili mehanski stroji, ki so že omogočali hitrejšo zajemanje in obdelovanje podatkov. Z razvojem računalniške tehnologije se je na tržišču pojavila vedno zmogljivejša računalniška in programska oprema, ki je omogočala hitrejšo in učinkovitejšo zbiranje, obdelovanje, shranjevanje podatkov in pošiljanje informacij za podporo odločitvam in kontroli v podjetju. Razvoj računalniške tehnologije je pozitivno vplival tudi na računovodske servise, ki so se pričeli opremljati s to opremo. S tem so dosegli, da se je podatek lahko vnesel le na enem mestu in se s tem odrazil tudi na drugih mestih, vendar ima ta način dela tudi veliko pomanjkljivosti. Ena pomanjkljivost je ta, da naročnik in računovodski servis med seboj nista računalniško povezana. Tako mora naročnik dnevno dostavljati potrebno dokumentacijo, ki jo mora računovodski servis obdelati. Možnost rešitve te težave je ponudil razvoj elektronskih omrežij – internet, ki omogoča izmenjavo podatkov preko javnih ali zakupljenih telekomunikacijskih omrežij. V najširšem smislu lahko rečemo, da so internet ljudje, računalniki in informacije, ki so med seboj elektronsko povezani s skupnimi postopki (protokoli) za medsebojno komunikacijo (Vehovar et al., 1998, str. 10).

Če želi računovodski servis kakovostno opravljati računovodska opravila za podjetje, mora poskrbeti za nakup računalniške in programske opreme, ki bo to omogočala. Sodobnejši programi so uporabniku prijazni in ga vodijo po programu z različnimi oblikami pomoči, tako da ni potrebno poznavanje posebnih veščin za delo z računalniškim programom. Programi so napisani za okolje DOS, nekateri pa delujejo tudi v okolju Windows, ki je nadgradnja okolja DOS (Stanko, 2000, str. 83). Primeren je takšen program, ki omogoča avtomatski prenos podatkov iz programov fakturiranja in analitičnih knjigovodstev, ki jih uporabljajo naročniki, v glavno knjigo, katero vodijo na sedežu računovodskega servisa. Program mora biti hiter in zanesljiv. V okolju Windows lahko delamo sočasno z več programi. To pomeni, da lahko v enem oknu vnašamo knjižbe v glavno knjigo, v drugem preračunavamo plače, na tiskalniku pa poteka tiskanje nekega poročila.

Vsebina računovodskih programskih paketov različnih proizvajalcev se med seboj razlikuje ne le po obliki, temveč tudi vsebini in obsegu informacij, ki jih nudi. Običajno vsebujejo naslednje programe za (Jerič - Turk, 2002, str. 110):

- glavno knjigo s saldakonti,
- stroškovno računovodstvo,
- izdelavo računov,
- materialno skladiščno poslovanje,
- knjigo prejetih računov,
- obračun plač, obračun pogodb o delu in avtorskih pogodb z vsemi potrebnimi izpisi,
- spremljanje osnovnih sredstev,
- planiranje in pripravo različnih bilanc.

Z uporabo gesel večine računovodskih programskih paketov se omeji dostop do podatkov in informacij ožjemu krogu zaposlenih. Nepooblaščenemu zaposlencu se tako onemogoči dostop do drugih delov programskega paketa, saj lahko uporablja le tisti program, ki ga potrebuje (Jerič - Turk, 2002, str. 117).

Za računovodske servise so bili razviti programski paketi podjetja Hermes v okolju Windows. Ti paketi so (Stanko, 2000, str. 86):

- Podjetnik,
- Hermes in
- Enterprise.

Zasnovani so tako, da rastejo z velikostjo računovodskega servisa. Možno je registrirati število delavcev pri obračunu plač, od 5 do 50 in več. Ravno tako je možno registrirati vodenje števila naročnikov, v razponih 1, 5, 10, 20, 50 in več. Zato je dostopen tudi za majhne računovodske servise, ki si šele ustvarjajo svoj prostor na trgu.

Naj omenim še programsko opremo eXact 2000, ki je sodobno zasnovana, za spremljanje in obvladovanje poslovanja v manjših in srednjih podjetjih. Deluje v okolju Windows. Omogoča spremljanje pretoka zunanjih in notranjih dokumentov v podjetju (Voljč, 2000, str. 93).

Pri takem načinu dela naročnik in računovodski servis nista neposredno računalniško povezana. To lahko povzroča veliko pomanjkljivosti, kot so:

- večkratni vnos poslovnih dogodkov,
- tekoče dostavljanje dokumentov računovodskemu servisu zaradi knjiženja poslovnih dogodkov,
- naročnik ne more sam pridobivati informacij o poslovanju,
- če želi naročnik sam izvajati plačilni promet, si mora obvezno zagotoviti dodaten program, ki omogoča elektronsko poslovanje z zunanjimi institucijami, potrebne podatke za izvajanje plačilnega prometa pa še enkrat vnesti.

Vsi ti dejavniki dodatno povečujejo stroške poslovanja podjetja in računovodskega servisa. Slednji ima manj časa za opravljanje svetovalne dejavnosti in spremljanje zakonodaje.

4.6.1. Računalniško izmenjavanje podatkov

Računalniško izmenjavanje podatkov (rip) se je pred 30 leti pojavilo v transportni industriji pri iskanju rešitev za zmanjšanje poslovanja z papirno dokumentacijo. Cilj programa je bilo učinkovitejše komuniciranje med gospodarskimi osebki. Zaradi vse hitrejšega razmaha računalniškega izmenjavanja podatkov med poslovnimi partnerji se je pojavila potreba po razvoju rip standardov. Postopki za poenostavitev poslovanja in dokumentacije so se pričeli pri Gospodarski komisiji Združenih narodov za Evropo. Razvili so enotni svetovni

standard UN/EDIFACT (United Nations EDI for Administration, Commerce and Transport), ki ureja področje računalniškega izmenjavanja podatkov (Verstege, 1997, str. 226).

Računalniško izmenjavanje podatkov pomeni elektronsko prenašanje strukturiranih sporočil, ki jih avtomatično obdela računalniški sistem med računalnikoma dveh organizacij z upoštevanjem izbranega standarda. Namesto papirnih listin si naročnik in računovodski servis izmenjujeta elektronska sporočila z uporabo računalnikov, telekomunikacij in standardnih listin. Računalniki dveh podjetij se lahko povežejo neposredno ali posredno preko računalniškega omrežja enega izmed podjetij, preko omrežja tretjega sodelujočega podjetja ali pa se podjetja vključijo v javno telekomunikacijsko omrežje. Tako z modelom računalniškega izmenjavanja podatkov lahko posluje vsako podjetje, ki ima osebni računalnik, telefonsko vezo in ustreznemu modem. Posledično se spremeni delo ljudi in način kako nekaj naredijo. Računalniško izmenjavanje podatkov je rešilo problem ponovnega vnašanja podatkov, saj je 75–80% podatkov, ki jih na podlagi papirnih listin vnašajo v svoje računalnike v neki organizaciji, pred tem že bilo v računalnikih drugih organizacij (Gričar, 1997, str. 195 - 196).

Prednosti računalniškega izmenjavanja podatkov v sodelovanju med računovodskimi servisi in naročniki so enostavnejši prenos dokumentacije, manjša verjetnost napak pri podatkih, pregled nad poslovanjem podjetja, hitrejša knjiženje poslovnih dogodkov ter popolnejše računovodske informacije. Izmenjava podatkov z drugimi institucijami je manj razširjena, podjetja in računovodski servisi sodelujejo še s Statističnim uradom RS, Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, Carinsko upravo RS, Gospodarsko zbornico Slovenije in DURS-om.

Elektronsko poslovanje ne pomeni samo izmenjave podatkov med računalniki temveč obsega elektronsko trgovanje, bančništvo, plačevanje, trženje, zavarovalništvo, založništvo, delo na daljavo, elektronsko naročanje in drugo (Jerman Blažič, 2001, str. 11). Hkrati z razširjanjem elektronskega poslovanja se na nove načine odpirajo vprašanja varnosti ter pravna vprašanja v zvezi z elektronskim posredovanjem in hranjenjem sporočil. Elektronsko poslovanje v Sloveniji ureja Zakon o elektronskem poslovanju in elektronskem podpisu objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije, številka 57 - 2615/2000. V zakonu je elektronsko sporočilo opredeljeno kot niz podatkov, ki so poslani ali prejeti na elektronski način, kar vključuje predvsem elektronsko izmenjavo podatkov in elektronsko pošto. Elektronski podpis je namenjen preverjanju pristnosti podatkov v elektronskem sporočilu in identifikaciji posameznika (Jerič - Turk, 2002, str. 118).

Ena izmed oblik računalniškega izmenjavanja podatkov je tudi internet. Vsak računovodski servis ali naročnik, ki želi poslovanje voditi s pomočjo interneta, potrebuje elektronski naslov, ki omogoči povezavo s strežnikom, ki je postavljen na strani najemodajalca. Ta tudi določi elektronski naslov.

Poslovanje preko internetne povezave bistveno skrajša povezovalni čas med računovodskim servisom in naročnikom ter omogoča hitrejši dostop do podatkov in informacij, enkratni vnos podatkov, lažjo kontrolo knjiženih dogodkov in poenostavlja oddajo zakonsko predpisanih poročil. Poleg nižjih stroškov internetna povezava omogoča tudi večjo povezljivost z drugim okoljem. Zaradi enkratnega vnosa poslovnih dogodkov je onemogočeno podvajanje podatkov in napak, ki se pojavijo pri večkratnem vnosu poslovnih dogodkov. Podatki so dostopni v vsakem trenutku z različnih lokacij.

V primeru, da želi naročnik sam voditi na primer knjigo prispelih računov, z računovodskim servisom pa je povezan preko interneta, lahko sam vnaša osnovne podatke za prispеле račune, knjiženje pa prepusti računovodskemu servisu. Prednost izvajanja prispelih dokumentov na internetu je v tem, da računovodski servis manjkajoče podatke doknjiži ali popravi na že obstoječem vnosu, ki ga je opravil naročnik. Naročnik ali računovodski servis lahko v vsakem trenutku izvedeta tudi izpis knjige prispelih računov. Poleg tega ima pri internetni povezavi računovodski servis takojšen vpogled v poslovne dogodke, ki so vezani na prodajno aktivnost naročnika in lahko izvaja kontrolo, ali račun ustreza vsem zakonskim in davčnim predpisom.

Vendar internetna tehnologija prinaša še vrsto nevarnosti, predvsem na področju varovanja in zaščite podatkov, saj gre za občutljive podatke, ki lahko v primeru prevar in zlorab povzročijo podjetju veliko škodo. Spremembe v tehnologiji so namreč prinesle ne samo lažji dostop za uporabnike ampak tudi za nepooblaščen uporabnike, zato morajo računovodski servisi in naročniki pri poslovanju po internetu ob ustrezni varnostni politiki uporabiti različne varnostne mehanizme, ki bodo poskušali varnostne vrzeli pokrivati v celoti ali vsaj deloma. Med najpomembnejše varnostne ukrepe, ki jih podjetja lahko sprejmejo za zaščito elektronskega poslovanja, spadajo (Grošelj, Prešeren, 2002, str. 61):

- postavitve obrambnega zidu,
- uporaba šifriranja,
- digitalnih podpisov in
- digitalnih certifikatov.

Zaradi odprtosti sistema so možne tudi večje goljufije in prevare. O verodostojnosti informacij, ki se bodo pridobile preko interneta, bo moral presoditi vsak uporabnik sam (Grošelj, Prešeren, 2002, str. 62).

5. ANALIZA KAKOVOSTI RAČUNOVODENJA RAČUNOVODSKIH SERVISOV

Gospodarska zbornica je želela s pomočjo računovodskih servisov določiti oziroma analizirati dejavnike, ki vplivajo na kakovost. Izvedla je dve anketi, in sicer leta 1997 ter

leta 1999. Kljub temu, da so podatki že zastareli, nove ankete pa še ni bilo, bi jih rada predstavila.

Med tema obdobjema je viden upad zaposlenih v računovodskih servisih. Leta 1997 je imel računovodski servis v povprečju 4 redno zaposlene, leta 1999 pa le 2,18 na en računovodski servis. Spremembe so tudi v stopnji izobrazbe. Zelo počasi se povišuje stopnja izobrazbe, več je visoko izobraženega kadra. Povprečno število naročnikov v posameznem računovodskem servisu se bistveno ne spreminja. Prevladujejo računovodski servisi, ki vodijo poslovne knjige za 10 do 30 naročnikov. Tako pride v povprečju na zaposlenega od 10 do 20 strank. Iz anket je bilo razvidno tudi, da imajo računovodski servisi z višjo stopnjo izobrazbe manj strank na zaposlenega, kot računovodski servisi z nižjo stopnjo izobrazbe.

Ker živimo v času nenehnih sprememb, je za sledenje novim zahtevam potrebno vložiti kar nekaj truda in časa. To velja tudi za računovodske servise. Iz anket je bilo razvidno, da se jih kar 97% izobražuje s pomočjo strokovne literature. 90% računovodskih servisov se udeležuje tudi predavanj in seminarjev, 86% pa jih redno spremlja novosti iz Uradnih listov. Odstotki se skozi čas niso bistveno spreminjali (Macarol, 2001, str. 138 - 140; Vehar, 1998, str. 159 - 174).

Kot sem že omenila, Gospodarska zbornica Slovenije izdaja vsako leto katalog v katerem so predstavljena podjetja, ki opravljajo storitve vodenja poslovnih knjig zunanjim uporabnikom in so svoje poslovanje organizacijsko in strokovno uredila tako, da nudijo svojim naročnikom čim bolj kakovostne storitve. Ko sem listala po katalogu, sem ugotovila, da vsi računovodski servisi, ki so predstavljeni, ponujajo računovodske storitve za gospodarske družbe ter samostojne podjetnike. Manj je takih, ki ponujajo računovodske storitve za javna podjetja, društva in zadrage. Redki so tisti, ki svojim naročnikom nudijo vodenje računovodstva podjetij v likvidaciji ali stečaju, davčno in finančno svetovanje ali celo organizirajo strokovna izobraževanja.

V zadnjem letu sem imela priložnost spoznavati delovanje računovodskih servisov preko njihovih lastnikov ali zaposlenih, zato lahko trdim, da kakšnih revolucionarnih sprememb ni videti. Računovodski servisi ponujajo svojim naročnikom v pretežni meri storitve s področja knjigovodenja, nekateri pa so to področje uspeli razširiti na razne oblike svetovanja. Odgovor zakaj računovodski servisi ne ponujajo več storitev, pa leži na strani naročnikov, ki so premalo zahtevni ali se morda ne zavedajo vloge računovodstva in računovodskih informacij pri poslovnem odločanju. Računovodskim servisom primanjkuje ustrezno izobraženega kadra, kljub temu, da se povečuje delež visoko izobraženih. Velika večina računovodij mora pridobiti potrdilo o usposobljenosti za vodjo računovodskega servisa s strani Gospodarske zbornice Slovenije. Vidno je tudi, da direktorji računovodskih servisov ne dajejo prednosti kakovosti in povečujejo število novih naročnikov na račun večje rasti. Zaposleni imajo tako veliko število naročnikov, ki se jim ne morejo posvečati v

zadostni meri. Aktualni postajajo tudi standardi kakovosti ISO 9000 ter vstop Slovenije v Evropsko unijo. Menim, da bi na tem področju kaj več morala postoriti tudi Gospodarska zbornica Slovenije in ne samo servisi. Podlaga za moje ugotovitve so bili pogovori z lastniki računovodskih servisov. Dva vam predstavljam v nadaljevanju. Odločila sem se za obisk računovodskih servisov Prokos k.d. in Neznani d.o.o. Zastavila sem jim različna vprašanja glede zaposlenih, naročnikov, kakovosti, Evropske unije in vizije nadaljnjega razvoja. Njihovi odgovori so bili zelo zanimivi.

5.1. RAČUNOVODSKI SERVIS PROKOS k. d.

Podjetje Prokos je organizirano kot komanditna družba s sedežem v Ljubljani. To malo podjetje ima dva redna zaposlena ter enega pomočnika prokurista (upokojeni računovodja). Na trgu je že deset let. Računovodski servis je tudi član Gospodarske zbornice Slovenije.

Svoje naročnike pridobivajo večinoma po poznanstvih. Med naročniki je veliko novo ustanovljenih podjetij. Najraje opravljajo računovodske storitve za družbe z omejeno odgovornostjo. Pomemben dejavnik pri sprejemanju novih naročnikov je tudi ta, da se naročnik ukvarja z že poznano dejavnostjo (s proizvodnjo ali trgovino). To jim omogoča, da se svojim naročnikom bolj posvetijo. Med svojimi naročniki kar imajo 67% družb z omejeno odgovornostjo, 22% samostojnih podjetij in 11% komanditnih družb. Naročniki opravljajo dejavnosti trgovine, proizvodnje, gostinstva ter razne druge storitve (prevajalstvo, računalništvo, nepremičnine). Na vsakega zaposlenega pride povprečno 6 naročnikov. Z vsemi naročniki imajo sklenjeno Pogodbo o vodenju poslovnih knjig. Na vprašanje, ali so pripravljeni sprejeti še kakšnega novega naročnika, so odgovorili, da kakšen mali samostojni podjetnik morda še pride v upoštevanje vendar se maksimalno število naročnikov ne da določiti, ker se podjetja razlikujejo po velikosti. Poslovne knjige vodijo na svojem sedežu. Z naročniki so dogovorjeni, da jim prinašajo dokumentacijo. V svoji ponudbi nudijo naročnikom vse storitve, ki so določene v pogodbi, razen plačilnega prometa. To so storitve vodenja poslovnih knjig, DDV, obračun osnovnih sredstev, poročila statistike, svetovanja ter analize. S predračuni se ne ukvarjajo, razen na željo stranke. Pri zaračunavanju storitev upoštevajo računovodsko tarifo. Ker se zavedajo svoje odgovornosti, so se odločili za zavarovanje poklicne odgovornosti pri zavarovalni družbi Adriatic. Obveznosti med naročnikom in računovodskim servisom so določene v pogodbi. Občasno se pojavljajo težave z naročniki glede knjiženj, izkazovanja dobička, prinašanja dokumentacije in plačevanja. Če so težave prevelike, računovodski servis razdre pogodbo. Povedali so mi, da so pogodbo razdrli tudi že sporazumno, saj se je naročnik razvil v tolikšni meri, da je moral imeti računovodsko službo organizirano v lastnem podjetju. Pri opravljanju storitev so jim v oporo osebni računalniki in ustrezni računovodski programi. Računovodski program Most z vključeno glavno knjigo s saldakonti uporabljajo za družbe z omejeno odgovornostjo, program Vectra pa za samostojne podjetnike ter za knjiženje plač in osnovnih sredstev. Računalniško izmenjevanje podatkov pri njih ni aktualno, saj je

to majhen računovodski servis. Kot sem že omenila jim naročniki osebno prinesejo vso potrebno dokumentacijo. Za posredovanje podatkov za javno objavo (za DURS in AJPES) uporabljajo internet.

Poglejmo še izobrazbeno strukturo. Direktorica ima visoko strokovno izobrazbo, ostala dva zaposlena srednjo izobrazbo. Na vprašanje, ali se izobražujejo, so odgovorili, da se udeležujejo seminarjev, ki jih pripravljata Gospodarska zbornica Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije. Novosti spremljajo v IKS-u, Uradnem listu, Gospodarskem vestniku, na seminarjih in preko različnih ponudb drugih organizacij. Potrdila o usposobljenosti za vodenje računovodskega servisa, ki ga izdaja Gospodarska zbornica Slovenije, še nimajo, vendar ga nameravajo v bližnji prihodnosti pridobiti. V primeru težav se obrnejo po pomoč na DURS, saj od tu ponavadi izhaja največ težav, aktualne so tudi Gospodarska zbornica Slovenije, Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije ter razne strokovne revije.

Ko sem jim zastavila vprašanje glede kakovosti računovodenja, so mi na kratko odgovorili, da je za kakovost pomembna predvsem ažurnost ter urejena dokumentacija. Standardov kakovosti ISO 9000 nimajo. Vsakemu naročniku se želijo posvetiti, zato jim je bolj pomembna kakovost kot veliko število naročnikov.

Tudi skorajšnji vstop Slovenije v Evropsko unijo in morebitne spremembe, ki jih bo vključevanje prineslo za računovodski servis, še niso aktualne. Vstop Slovenije v Evropsko unijo ne bo vplival na poslovanje računovodskih servisov, saj so novi Slovenski računovodski standardi že zelo prilagojeni Mednarodnim računovodskim standardom. Po njihovem mnenju bodo največji problemi z revalorizacijo. Letos so bili prvič uporabljeni novi statistični obrazci (Izkaz poslovnega izida, Bilanca stanja). Nekatere predvsem proizvodne firme so se pričele pripravljati na vstop z pridobivanjem ISO standardov. Računovodski servis potem te novosti spremlja preko svojih naročnikov. Glede na našeto kakšnih večjih sprememb ne pričakujejo.

Na koncu me je zanimalo tudi kakšne želje in vizijo razvoja imajo. Želijo si manj težav z uporabo novih formularjev, ki so letos zahtevali preveč obširno poročanje in so imeli premalo tehničnih navodil. V prihodnosti si želijo tudi, bi vsi računovodski servisi imeli enako tarifo, saj se pri različnih tarifah pojavi konflikt med ceno in kvaliteto. Ker je Prokos komanditna družba, si želijo zgolj obstoj na trgu, kakšne večje rasti pa ne, ker nimajo ustreznega kapitala. Težave jim povzroča tudi visoka najemnina.

Kot lahko razberemo iz kratke predstavitve, je to manjši, povprečni računovodski servis, ki opravlja nekoliko bolj razširjene knjigovodske storitve. Ne ponuja zgolj knjigovodenja, temveč tudi svetovanje in izdelovanje raznih analiz, seveda na željo naročnika. Ker želijo storitve opraviti kakovostno, se omejujejo glede števila naročnikov. Na področju izobrazbe bodo morali še marsikaj postoriti, saj nimajo dovolj usposobljenega kadra. Pridobiti bodo

morali tudi potrdilo o usposobljenosti za vodenje računovodskega servisa, ki ga izdaja Gospodarska zbornica Slovenije.

5.2. RAČUNOVODSKI SERVIS NEZNANI d. o. o.

Ime Neznani d.o.o. je nastalo čisto spontano, saj je direktor računovodskega servisa izrazil željo po anonimnosti. Direktor se z računovodskimi servisi ukvarja že kar nekaj časa. V začetku je bil lastnik enega samega, danes, po enajstih letih, pa ima v lasti že kar tri samostojne računovodske servise. Vsi ti računovodski servisi nudijo svoje storitve na različnih lokacijah. Kot zanimivost naj omenim, da je pravnoorganizacijska oblika pri vseh enaka, in sicer družba z omejeno odgovornostjo. V nadaljevanju bom vse te servise predstavila kot en sam računovodski servis z imenom Neznani d.o.o. Tudi računovodski servis Neznani d.o.o. je, kot vsi ostali pri nas, član Gospodarske zbornice Slovenije. Zavarovanja poklicne odgovornosti nimajo.

Zaposlenih je 24 ljudi, od teh jih ima 12 srednješolsko ter 12 visokošolsko izobrazbo. Noben od zaposlenih nima potrdila o usposobljenosti za vodenje računovodskega servisa, vendar so v fazi pridobivanja. Ena izmed posledic tega je, da niso vpisani v Katalog računovodskih servisov, ki ga izdaja Gospodarska zbornica Slovenije. Glede na veliko število naročnikov so zaposleni precej obremenjeni, saj na enega zaposlenega pride kar 14 naročnikov. Zaposleni se redno izobražujejo tako, da hodijo na seminarje ter razna izpopolnjevanja, ki jih organizirajo Gospodarska zbornica Slovenije in druge organizacije. Novosti na področju računovodstva spremljajo preko strokovne literature, Uradnega lista in revije Obrtnik. V primeru težav se tudi oni največkrat obrnejo na DURS ali Zvezo računovodij, finančnikov in revizorjev, odvisno od tega kakšno težavo imajo.

Poglejmo še malo med naročnike. Naročniki računovodski storitev v računovodskem servisu Neznani d.o.o. so družbe z omejeno odgovornostjo (65%) in samostojni podjetniki (35%). Računovodskih storitev za ostale pravnoorganizacijske oblike, kot so zavodi, ne opravljajo. Ker naročniki prihajajo iz zelo različnih dejavnosti (kot je različna struktura dejavnosti na trgu ponudbe), morajo zaposleni obvladati različna pravna področja ter tudi pravila, ki jih določa računovodska stroka. Z vsemi imajo sklenjeno Pogodbo o vodenju poslovnih knjig. V pogodbi so natančno opredeljene obveznosti računovodskega servisa do naročnika in obratno. Poslovne knjige v veliki večini vodijo kar na sedežu servisa. Storitve, ki jih opravljajo za naročnike, so v glavnem vezane zgolj na knjigovodenje ter splošno svetovanje (na primer svetovanje na davčnem področju). Storitve opravljajo v celoti. Za opravljene storitve zaračunavajo pavšal, računovodska tarifa jim je pri obračunu zgolj v oporo. Kakšnih večjih težav z naročniki nimajo, saj jim dokumentacijo nosijo po dogovoru, tudi plačujejo jim dokaj redno. Na vprašanje, ali so pripravljeni sprejeti še kakšnega naročnika, sem dobila zelo zanimiv odgovor, saj so mi takoj odvrnili pritrdilno. Po njihovem mnenju maksimalnega števila naročnikov ni. V primeru večjega

povpraševanja bi pač zaposlili več ljudi, ki bi to povpraševanje pokrili. Ravno tako jih ne moti, če so ta podjetja iz različnih dejavnosti, novo ustanovljena ali pa na trgu že obstajajo in iščejo nov računovodski servis. Naročnikov ne izbirajo po nobenih dejavnostih, ampak jih enostavno sprejmejo. Veliko novih naročnikov pride v računovodski servis preko oglaševanja. Pri opravljanju računovodskih storitev si zaposleni pomagajo z računalniško opremo ter ustrezno programsko opremo za računovodenje. Od računovodskih programov uporabljajo program ponudnika Vasco d.o.o., ki je enoten za vsa podjetja in dejavnosti. Za kakovost računovodenja je po njihovem mnenju potreben dober ter ustrezno izobražen kader in odlično vodstvo. Standardov kakovosti ISO 9000 nimajo vendar so tudi na tem področju v fazi pridobivanja. Ne morejo se odločiti, če jim je bolj pomembna kakovost opravljenih storitev ali število naročnikov. Če ni naročnikov, potem tudi kakovosti ni, kakovost pa je danes nujna vrlina.

Z vstopom Slovenije v Evropsko unijo ne pričakujejo bistvenih sprememb. Sproti sledijo vsem zakonskim spremembam, ki nastajajo. Dobra konkurenca se jim zdi vedno dobrodošla. Z vstopom naj bi se razširili na nove trge, kar jim bo prineslo več poslovanja ter posledično povečanje tržnega deleža. Njihova vizija je predvsem povečanje tržnega deleža. Želijo si postati prepoznavni kot kakovosten in zaupanja vreden računovodski servis.

Kot lahko iz te predstavitve razberemo, je to sklop večih računovodskih servisov, ki nima predsodkov glede nadaljnje rasti. Lahko bi trdila, da jim večanje števila naročnikov pomeni več kot kakovost. Zaposleni so preobremenjeni, saj na enega pride kar 14 naročnikov. Tu nastopi vprašanje, koliko se servis naročniku sploh lahko posveti. Podan nam je tudi odgovor, zakaj opravljajo samo storitve knjigovodenja in ne celotnega računovodenja. Kljub temu, da bi v primeru povečanja povpraševanja zaposlili dodatne ljudi, se kakovost ne bi povečala. Smiselno bi bilo ponuditi bolj široko paleto storitev za že obstoječe naročnike in si s tem povečati kakovost. Kot prejšnji računovodski servis, bo tudi predstavljeni moral še kaj narediti na področju izobraževanja in si pridobiti potrdilo o usposobljenosti za vodjo računovodskega servisa ter s tem zagotoviti vpis v Katalog računovodskih servisov in boljšo razpoznavnost.

6. SKLEP

Organizacija računovodstva se glede na velikost podjetja običajno razlikuje. Mala podjetja se odločajo predvsem za računovodske servise, medtem ko imajo srednja in velika podjetja organizirano lastno računovodsko službo, pomoč računovodskega servisa pa morda potrebujejo samo občasno. Prava izbira računovodskega servisa lahko pomaga k hitrejšemu razvoju podjetja, saj lahko vodstvo na podlagi kakovostnih in pravočasnih računovodskih informacij hitreje sprejema pravilne poslovne odločitve, ki so velikokrat življenjskega pomena za obstanek in razvoj podjetja.

Dobro organiziran računovodski servis ter delo v njem sta ključ za uspešno opravljanje računovodskih storitev. Za dobro organizacijo so potrebni ustrezni kadri in delovna sredstva ter spremljanje zakonodaje in sposobnost hitrega prilagajanja zakonskim spremembam. Enako pomembni za računovodski servis so tudi naročniki. Te mora servis skrbno izbrati. Vedeti mora kje je meja maksimalnega števila naročnikov, ki jim še omogoča kakovostno raven opravljanja storitev in upravičene prihodke iz poslovanja. Obveznost računovodskega servisa kot prevzemnika naročila je, da vodenje poslovnih knjig opravlja v skladu z zakonskimi in podzakonskimi predpisi, računovodskimi standardi ter v skladu z pogodbo in navodili naročnika. Prevzeti sme le tiste storitve, ki jih lahko kakovostno in strokovno opravi ter je zanje usposobljen. Pri svojem delu potrebuje tudi ustrezno računalniško in programsko opremo. V zadnjem času se uporablja tudi računalniško izmenjavanje podatkov (elektronsko poslovanje). Prednost tega so enostavnejši prenos dokumentacije, manjša verjetnost napak, hitrejše knjiženje poslovnih dogodkov ter popolnejše računovodske informacije.

V Sloveniji smo z razvojem dejavnosti računovodskih servisov na polovici poti. Dejstvo je, da povprečni računovodski servisi naročnikom ne nudijo ustrezno kakovostnih storitev, zaposleni v računovodskih servisih nimajo ustrezne izobrazbe in da naročniki, predvsem mala podjetja, teh storitev niso pripravljene ustrezno in pravočasno plačati. Krivda za nekakovostno opravljeno delo ni le na strani računovodskih servisov. Tudi naročniki so pogosto nezainteresirani za dodatne podatke in informacije, saj ne vedo, kako si lahko z njimi pomagajo pri vodenju podjetja. Eden izmed osnovnih ciljev Združenja računovodskih servisov, ki deluje v okviru Gospodarske zbornice Slovenije, je zato skrb za primeren nivo kakovosti storitev, ki jih opravljajo njeni člani. Prizadeva si za primerno izobrazbo vseh, z raznimi seminarji ter šolanji, ter tako vzpostavlja minimalne standarde obsega znanja, ki naj bi ga nudili.

Z analizo dejavnikov, ki vplivajo na kakovost dela, sem ugotovila, da so primerna kadrovska struktura zaposlenih, tekoče strokovno izobraževanje na davčnem, finančnem in računovodskem področju, prevzemanje odgovornosti, dobri računovodski programi ter ustrezni naročniki pogoj, da bo računovodski servis sposoben opravljati storitve kakovostno. Pri oblikovanju svoje vizije mora preseči kratkoročne, v finančno uspešnost usmerjene cilje, in se osredotočiti na izgradnjo bolj dolgoročnih partnerskih odnosov s svojimi naročniki.

LITERATURA

1. Balazić Vlado: Obligacijski zakonik - uporaba za računovodske servise s poudarkom na prikazu nove zakonske ureditve obresti. Zbornik referatov 4. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 2002, str. 147 - 156.
2. Bizilj Mateja: Vpliv računovodskih servisov na kakovost računovodstva. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1997. 45 str.
3. Bizjak Kosta: Organiziranje računovodske službe v podjetju. Zbornik referatov 30. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Portorož: Koordinacijski odbor Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1998, str. 193 - 203.
4. Dean Randall J., O'Neill Michael R.: Effective Client - Screening Techniques. National Public Accountant, B. k., september 1996, str. 25 - 42.
5. Fiore Nicholas: From the Tax Adviser: Minimizing risks in taking on new clients. Journal of Accountancy, B. k., februar 1998, str. 36.
6. Glažar Tomaž: Pot do uspešnega računovodskega servisa. Diplomsko delo. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 2001. 38 str.
7. Gray S.J., Coenenberg A.G., Gordon P.D.: International Group Accounting. Issues in European Harmonization. London: Routledge, 1993. 435 str.
8. Gričar Jože: Vpliv računalniškega izmenjavanja podatkov na knjigovodske listine. Zbornik referatov 29. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Portorož: Koordinacijski odbor Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1997, str. 195 - 204.
9. Grošelj Bojan, Prešeren Saša: Informatika za podjetnike. Portorož: Visoka strokovna šola za podjetništvo, 2000. 113 str.
10. Hočevar Marko: Sodobna organizacija računovodskega servisa. Zbornik referatov 1. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 1999, str. 3 - 15.
11. Hooley Graham: Marketing strategy in a Changing World. Zbornik referatov 4. marketinške konference DMS. Portorož: Akademija MM, 1999, str. 9 - 16.
12. Horvat Tatjana: Računovodski servis se lahko zavaruje pred strokovnimi napakami. Finance, Ljubljana, 2001, 16, str. 17.
13. Igljučar Aleksander, Hočevar Marko: Računovodstvo za managerje. Ljubljana: Gospodarski vestnik, Zbirka Manager, 1997. 423 str.
14. Ivanjko Šime: Odgovornost računovodskih servisov. Zbornik referatov 1. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 1999, str. 17 - 35.
15. Jerič - Turk Maja: Presojanje kakovosti računalniških rešitev za računovodje. Zbornik referatov 34. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Portorož: Koordinacijski odbor Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002, str. 107 - 119.

16. Jerman Blažič Borka, Klobučar Tomaž, Perše Zoran: Elektronsko poslovanje na internetu. Ljubljana: Gospodarski vestnik, 2001. 206 str.
17. Kavčič Slavka: Organizacijski ustroj računovodske službe in njeno razmerje do finančne službe. Zbornik referatov 33. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Portorož: Koordinacijski odbor Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2001, str. 153 - 166.
18. Kodeks etike računovodskega strokovnjaka. MZRS. Revizor, Ljubljana, 14 (2003), 3, str. 55 - 136.
19. Koletnik Franc: Računovodske rešitve v državah Evropske Zveze. Zbornik referatov 33. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Portorož: Koordinacijski odbor Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2001, str. 119 - 136.
20. Koletnik Franc: Računovodsko obravnavanje stroškov kakovosti. Zbornik referatov 10. posvetovanja Društva računovodskih in finančnih delavcev Maribor. Maribor: Društvo računovodskih in finančnih delavcev Maribor, 1995, str. 5 - 27.
21. Koželj Stanko: Vsebinske in organizacijske posebnosti računovodskih servisov. Zbornik referatov 27. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Portorož: Koordinacijski odbor Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1995, str. 125 - 138.
22. Macarol Božena: Vloga in ustroj računovodskih servisov. Zbornik referatov 33. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Portorož: Koordinacijski odbor Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2001, str. 137 - 151.
23. Mazi Franc: Preprečevanje kršitev dobre poslovne prakse pri delu računovodskih servisov. Zbornik referatov 4. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 2002, str. 115 - 118.
24. Melanšek Maja: Problemi računovodskega servisa pri opravljanju storitev za mala podjetja. Zbornik referatov 9. posvetovanja Društva računovodskih in finančnih delavcev Maribor. Maribor: Društvo računovodskih in finančnih delavcev Maribor, 1994, str. 54-60.
25. Ordelheide Dieter: Transacc. Transnational Accounting. London: Macmillan, 1995. 1658 str.
26. Potočnik Vekoslav: Komercialno poslovanje z osnovami trženja. Ljubljana: Ekonomska fakulteta, 1996. 361 str.
27. Predstavitev programa usposabljanja za vodje računovodskih servisov. Zbornik referatov 2. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 2000, str. 41 - 56.
28. Ravbar Vojka: Vključevanje Slovenije v Evropsko unijo z vidika zunanje ekonomskih odnosov. Zbornik referatov 7. letnega srečanja Zveze ekonomistov Slovenije. Ljubljana: Slovenija in Evropska unija, 1999, str. 31 - 41.
29. Robnik Lidija: Računovodstvo in finančno poslovanje. Maribor: Doba, 2000. 98 str.

30. Scott D.R., van der Walt N.T.: Choice Criteria in the Selection of International Accounting Firms. *European Journal of Marketing*, Radford, november 1995, str. 32 - 37.
31. Snoj Boris: Nekateri vidiki marketinškega managementa računovodskih storitev. Zbornik referatov 1. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 1999, str. 37 - 53.
32. Snoj Boris: Zadovoljstvo odjemalcev in njegovo merjenje v računovodskih servisih. Zbornik referatov 2. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 2000, str. 25 - 40.
33. Stanko Miran: računalniški programi v Windows okolju. Zbornik referatov 2. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 2000, str. 81 - 90.
34. Turk Ivan: Temeljni računovodski pojmovnik. *Revizor*, Ljubljana, 8 (1997), 12, str. 45-80.
35. Turk Ivan et al.: Finančno računovodstvo. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo, 1999. 841 str.
36. Turk Ivan: Temeljni rešitev v Slovenskih računovodskih standardih. Zbornik referatov 4. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 2002, str. 15- 27.
37. Vehar Nataša: Kakovost računovodskih servisov pri nas. *IKS, Revija za računovodstvo in finance*, Ljubljana, 25 (1998), 12, str. 157 - 195.
38. Vehovar Vasja et al.: *Internet v Sloveniji*. Izola: Desk, 1998. 315 str.
39. Verstege Peter: Revidiranje kontrol in podatkov pri računalniškem izmenjavanju podatkov. Zbornik referatov 29. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah. Portorož: Koordinacijski odbor Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 1997, str. 225 - 238.
40. Vežjak Blanka: Pravilnik o računovodstvu gospodarske družbe v skladu s SRS 2002. *IKS, Revija za računovodstvo in finance*, Ljubljana, 29 (2002), 7, str. 8 - 38.
41. Voljč Branko: Exact 2000 - nova generacija programske opreme za spremljanje in vodenje poslovanja v manjših in srednjih podjetjih. Zbornik referatov 2. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 2000, str. 91 - 94.
42. Vujošević Niko: 1800 vprašanj o kakovosti. Podjetnikova zbirka, RR, Ljubljana, 2000. 112 str.
43. Vujošević Niko: Vodilo za standarde kakovosti ISO 9000. Ljubljana: Gospodarski Vestnik, 1996. 316 str.
44. Združenje računovodskih servisov v letu 2002. Zbornik referatov 4. kongresa računovodskih servisov. Portorož: Gospodarska zbornica Slovenije, 2002, str. 3 - 10.
45. Zemljarič Gorazd: Vloga in problemi računovodskih servisov ter njihova vloga pri uvajanju SRS. Zbornik referatov 10. posvetovanja Društva računovodskih in finančnih delavcev Maribor. Maribor: Društvo računovodskih in finančnih delavcev Maribor, 1995, str. 58 - 66.

VIRI

1. Mednarodni računovodski standardi 2001 (prevod). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo ter Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, 2002. 1357 str.
2. Pogodba o vodenju poslovnih knjig.
[URL:<http://www.gzs.si/DRNivo3.asp?IDpm=6156>], 27.2.2001.
3. Pogovori z lastniki računovodskih servisov in zaposlenimi v računovodskih servisih.
4. Posebni pogoji za zavarovanje odgovornosti računovodskih servisov (O-RAČ-CM/2002). Ljubljana:Adriatic zavarovalna družba d.d., 2002.
5. Priprava standardov skupine ISO 9000.
[URL:<http://www.usm.mzt.si/ARHIV/AboutStandardizatioISO9000.sl.htm>], 20.3.2003.
6. Serija standardov ISO 9000. [URL:<http://www.iskra-semic.si/ISO-9000.pdf>], 20.3.2003.
7. Slovenski računovodski standardi (Uradni list RS, št. 107/01).
8. Tome Lampič Romana: Katalog računovodskih servisov. Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije, 2002. 74 str.
9. Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 30/93, 59/01).
10. Zakon o računovodstvu (Uradni list RS, št. 23/99).
11. Zavarovanje odgovornosti revizorjev, davčnih svetovalcev, cenilcev, finančnih servisov.
[URL:http://www.triglav.creativ.si/premozenje/sposlovno_odgovornost_poklicna.htm], 16.3.2003.
12. Zavarovanje odgovornosti.
[URL:http://www.adriatic.si/nov_splet/strani/zavarovanja/premozenjska/odgovornost.htm], 17.3.2003.
13. Zavarovanje profesionalne odgovornosti računovodskih servisov.
[URL:<http://www.gzs.si/DRNivo3.asp?ID=2431&Dpm=484>], 19.1.2001.
14. Zavarovanje za računovodske servise.
[URL:http://www.adriatic.si/nov_splet/strani/aktualno/racunovod.htm], 17.3.2003.